

РАЗДЕЛ 7

Кратък преглед на програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда

Програмите от мерки (ПоМ) за опазване и възстановяване на водите в ДРБУ са разработени като са взети предвид (чл. 156м от ЗВ):

- анализите при актуализация на характеризиране на района за басейново управление - преглед на въздействието от човешка дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води и идентифицираните значими проблеми при управление на водите (Раздел 2 от плана);
- актуализираните цели за опазване на околната среда на повърхностните и подземните води, както и зоните за защита (Раздел 5 от плана).

Всяка ПоМ включва основни, а при необходимост и допълващи мерки (чл. 156м от ЗВ). При актуализацията им са отчетени въведените изисквания в ЗВ през периода на прилагане на първия ПУРБ 2020 – 2015г.

Основните мерки осигуряват изпълнението на минималните задължителни изисквания по отношение на:

- прилагане на закони, подзаконови актове и други нормативни документи в областта на околната среда, имащи отношение към водите;
- осигуряване прилагане на принципа за по-пълно възстановяване на разходите за водни услуги, включително и за ресурса и опазване на околната среда;
- подпомагане на ефективното и устойчивото използване на водите за постигане на целите за опазване на околната среда;
- опазване на водите за питейно-битово водоснабдяване;
- регулиране на водовземанията на пресни повърхностни и на подземни води, завиряване на пресни повърхностни води;
- регулиране на изкуственото подхранване на подземните води;
- предотвратяване и намаляване на други значителни неблагоприятни въздействия върху състоянието на водите с цел осигуряване на съвместимост между хидроморфоложките условия за водните тела, определени като изкуствени или силно модифицирани и постигането на изискваното екологично състояние или добрия екологичен потенциал;
- прекратяване замърсяването на повърхностни води с приоритетни вещества и за постепенно намаляване на замърсяването с други вещества, които могат да

възпрепятстват постигането на целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела;

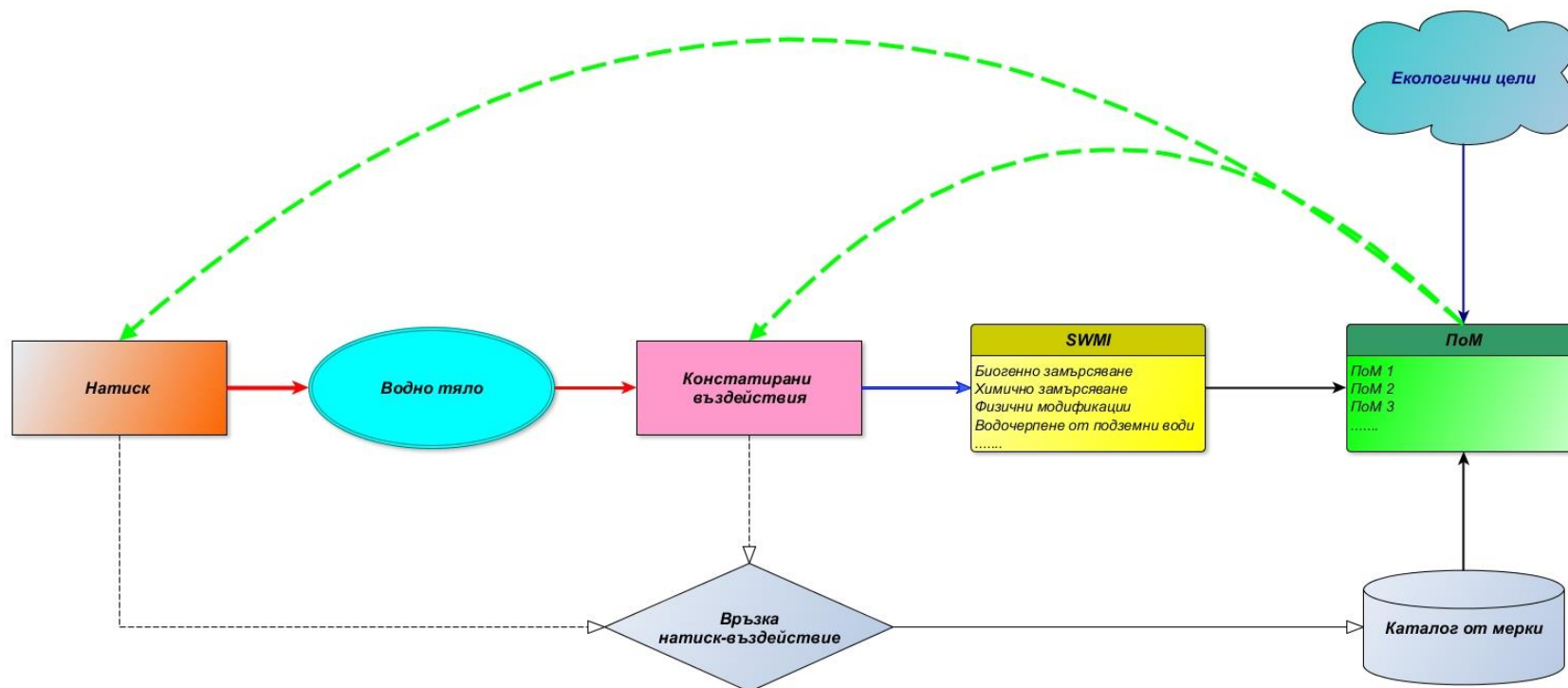
➤ предотвратяване на значителни загуби на замърсители от технически инсталации и за предотвратяване и/или намаляване въздействието на аварийни замърсявания в резултат от наводнения;

➤ постигане на добро химично състояние на подземните води и опазването им от замърсяване и влошаване.

Допълващите мерки са предназначени и се прилагат към основните мерки за постигане на целите за опазване на околната среда и могат да бъдат: законодателни, административни, икономически и/или финансови, споразумения в областта на околната среда, контрол на емисиите, кодекси за добра практика, възстановяване и създаване на влажни зони, контрол на водовземането, управление на потреблението, ефективност и повторно използване на водите в промишлеността, строителни проекти, обезсоляващи инсталации, проекти за възстановяване или реконструкция, изкуствено подхранване на подземните води, образователни проекти, проучвателни, развойни и демонстрационни проекти и други мерки.

Допълнителни мерки се планират когато данните от мониторинга или други данни показват, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените мерки и/или в поставения срок (чл. 156о от ЗВ).

Мерките се планират така, че да се насочат към значимите източници на натиск, чието въздействие е в основата на констатираните значими проблеми при управление на водите в Дунавски район за басейново управление. Връзките между „движеща сила и източник на натиск - проявено въздействие (оценка на състоянието) - установени проблеми в управлението на водите - планиране на ПоМ“ са представени на фигура 7.1.1. и в **Приложение 7.1.1.**

Фигура 7.1.1 Взаимовръзки между „източник на натиск – водно тяло - констатирано въздействие – планиране на екологични цели и ПоМ

7.1. Преглед на изпълнението на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда от първия план

В каталога от мерки в първия план за ДРБУ са включени общо 247 мерки, от които:

- 85 бр. основни (34 % от общия брой мерки);
- 96 бр. допълващи (39 % от общия брой мерки);
- 66 бр. допълнителни (27 % от общия брой мерки).

Разработени са 9 бр. програми от мерки (ПоМ), които включват основни, допълващи и допълнителни мерки, както следва:

- прилагане на принципа за по-пълно възстановяване на разходите за водни услуги;
- опазване на водите за питейно-битово водоснабдяване;
- регулиране на водовземанията на пресни повърхностни води и на подземни води;
- регулиране на емисиите на замърсители от точкови източници на замърсяване;
- забрани за въвеждане на замърсители от дифузни източници на замърсяване;
- предотвратяване замърсяването на водите с приоритетни вещества;
- предотвратяване или намаляване въздействието на аварийни замърсявания;
- опазване на защитените територии и зони с водозависими местообитания и видове;
- преодоляването на климатичните промени.

Съгласно изискванията на ЗВ, три години след утвърждаване на ПУРБ мерките трябва да бъдат приведени в действие и да се изпълняват. Преглед на изпълнението на ПоМ за постигане на целите в ПУРБ 2010 – 2015г. е извършен през 2012г. Изготвен и публикуван е Междинен доклад за напредъка по изпълнението на включените в първия план ПоМ¹, в който напредъкът в изпълнението на мерките е представен в три степени „не е започнало, в процес на изпълнение и завършено изпълнение”.

¹ <http://www.bd-dunav.org/content/upravlenie-na-vodite/plan-za-upravlenie-na-rechniia-baseyn/purb-2010-2015-v-dunavski-rayon-/ocenka-na-stepenta-na-prilagane-na-programite-ot-merki-v-purb/>

Информация за напредъка по изпълнението на ПоМ, е набрана от отговорните институции за прилагането на мерките в ПУРБ, в зависимост от техните компетенции: общини, ВиК оператори, агенции, дирекции, териториални и регионални структури към МОСВ, МЗХ, МРРБ, МЗ, МТИТС, МИЕТ, МФ и ДКЕВР. Обработени са данни/анкети от 93 общини, 22 ВиК оператора, МОСВ, МЗХ, МРРБ, т МТИТС, МИЕТ, МФ, ДКЕВР и МЗ. За мерките, за които БДДР е отговорна институция информацията е извлечена от резултатите от текущата дейност.

Съгласно анализа:

➤ Основните мерки представляват 34 % от общия брой мерки в ПоМ и са структурирани в десет групи в зависимост от това кои изисквания изпълняват на екологичното законодателство. Голяма част от основните мерки са с постоянен срок на действие и са оперативни. Причините за неизпълнението на част от основните мерки са забавено финансиране.

➤ Другите основни мерки представлява 39 % от общия брой мерки в ПоМ. При тях се отчита следната степен на прилагане: в процес на изпълнение са мерките насочени към: предотвратяване на неблагоприятни въздействия върху водите; контрол на водовземането; ефективно водоползване; предотвратяване и намаляване на замърсяването от точкови и дифузни източници; възстановяване на разходите за водни услуги; защита на водовземането. Към 2012г. са изпълнени мерките, насочени към предотвратяване на инцидентното замърсяване на водите, директното замърсяване на подземните води, подхранването на подземни води и защита на водите от повърхностни приоритетни вещества, защото те са въведени като изисквания в действащото законодателство на страната за опазване на водите. Не стартиралото прилагане на част от мерки от група „други основни“ е поради забавено или неосигурено финансиране при разработването на методики или промяна в националните нормативни изискванията.

➤ Допълнителните мерки представляват 27 % от общия брой мерки. Разпределени са в девет групи, в зависимост от дейностите, които предвиждат за предотвратяване замърсяването и опазването на повърхностните и подземните води. За допълнителните мерки степента на прилагане и изпълнение към 2012 г. е както следва: 36 са изпълнени, защото повечето от тях са въведени като изисквания в действащото законодателство; 25 са в процес на изпълнение и за 5 не е започнало изпълнението/прилагането. Основна причина за това е липсата на осигурено или забавено финансиране.

Планираните мерки са обвързани с основните човешки дейности (движещи сили), които оказват влияние върху състоянието на водите (таблица 7.1.1 - 7.1.3).

Таблица 7.1.1. Мерки – движещи сили

	Движещи сили			урбанизация	индустрия	селско стопанство	горско стопанство	рибарство и аквакултури	Енергетика – ВЕЦ	Енергетика – без ВЕЦ	защита от наводнения	Туризъм и рекреация	Транспорт	Изменение на климата	други
№	МЕРКИ	SW	GW												
1	Изграждане на ПСОВ и канализационни мрежи, вкл. реконструкция и модернизация	Y	N	V	V										
2	Защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници	Y	N			V									
3	Опазване на водите за питейно-битово водоснабдяване	Y	Y	V	V	V	V	V				V	V		
4	Предотвратяване или намаляване въздействието на аварийни замърсявания	Y	Y		V					V					
5	Оценката за въздействието върху околната среда от частни и обществени проекти	Y	Y	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V
6	Опазване на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието		Y	V	V	V									
7	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването	Y	Y	V	V	V				V				V	
8	Опазване на защитените територии и зони с водозависими местообитания и видове	Y		V	V	V	V	V	V			V			V
9	Прилагане на принципа за по-пълно възстановяване на разходите за водни услуги	Y	Y	V	V	V			V	V					
10	Ефективно водоползване - предотвратяване на неблагоприятни въздействия върху водите, регулиране и контрол на водоземането	Y	Y		V	V	V	V	V	V		V	V	V	V

Таблица 7.1.2 Мерки в ПУРБ 2010 на Дунавски РБУ

МЕРКИ В ПУРБ 1	Брой мерки
Видове мерки:	
общ брой предвидени мерки (с географско местоположение)*	320
основни мерки	300
допълващи мерки	20

Забележка: *) Към общия брой предвидени мерки (с географско местоположение) са включени: изграждане на ПСОВ и канализационни мрежи, вкл. реконструкция и модернизация на 196 агломерации; 77 общински депа, които не отговарят на законовите изисквания за закриване; и др. мерки, които могат да се локализируют географски.

Таблица 7.1.3 Мерки – изпълнение на ПоМ

Видове мерки	изпълнена изцяло (бр.)	в процес на изпълнение (бр.)	планирана (бр.)	не е стартирала (бр.)
общо мерки:*	142	33	181	6
основни мерки	65	20	85	
допълващи мерки	77	13	96	6
инвестиционни мерки	8	44	58	6
административни мерки	159	22	190	9

Забележка: *) В общия брой мерки не са включени допълнителните мерки, които са общо 66 бр., с следната степен на изпълнение: 36 бр. изпълнени изцяло; 25 бр. в процес на изпълнение и 5 бр. не са стартирали.

Финансово изпълнение на програмата от мерки

Финансиране от ПУДОС и ОПОС на мерки от ПоМ в ПУРБ в Дунавски РБУ: Обща стойност на договорите - 2 037 031 540,25 лв; Изплатени - 1 943 441 903,09 лв

По източници на финансиране - Таблица 7.1.4.

пудоос	бр.проекти/ мерки	Отпусната сума лв.(лв)	Изплатено общо лв.(лв)
ПУДООС- Води (водопроводи, канализации, ПСОВ)	274	127 327 091,79	107 911 967,58
ПУДООС –депа (закриване и рекултивация)	29	73 206 434,28	59 928 858,78
ОПОС	бр.проекти	Стойност проект (лв)	Реално изплатени суми

	/мерки		(лв)
ОПОС – Води (ПСОВ; канализационни системи; защита от наводнения)	119	1 223 310 198,47	1 244 023 612,22
ОПОС - Отпадъци (закриване и рекултивация на общински депа; модернизация на депа за ТБО; СУО)	26	613 187 815,71	531 577 464,51

По-долу е представена степента на изпълнение на отделните видове мерки към 2014г:

Преглед на изпълнението на основни мерки за постигане на целите за опазване на околната среда от първия план:

➤ Градски отпадъчни води - Изграждане/доизграждане на канализационни системи: канализационна мрежа и ПСОВ. Планираните в ПУРБ 2010 основни мерки включват:

- ✓ изграждане на 140 бр. ГПСОВ за населените места от 2000 до 10 000 е.ж.;
- ✓ изграждане на 25 бр. ГПСОВ за населените места над 10 000 е.ж.;
- ✓ разширение, реконструкция и модернизация за отстраняване на азот и фосфор на 8 бр. ПСОВ които вече са изградени, за агломерации над 10 000 е.ж.;
- ✓ разширение, реконструкция и модернизация на 3 бр. ПСОВ, които вече са изградени, за агломерации от 2 000 до 10 000 е.ж.;
- ✓ доизграждане на 6 бр. ПСОВ, с вече изградено механично стъпало за агломерации над 10 000 е.ж.

През 2014 г. списъкът на агломерациите с над 2000 е.ж. е прецизиран, във връзка с Докладването по чл. 15 от Директива 91/271. Към 2016г. изпълнението на тези мерки е следното - **Таблица 7.1.5.**

Агломерации, статус	Бр.
В съответствие с изискванията за събиране	17
В съответствие с изискванията за пречистване	37
В съответствие с изискванията за събиране и пречистване	10
Общо	129

➤ *Депа за отпадъци* - Закриване на общински депа, които не отговарят на екологичните изисквания: мярка с код BG1MB049 - Закриване на общинските депа за битови отпадъци.

Резултатите от изпълнението на мярката в периода на прилагане на първия план 2010-2015г. в ДРБУ показват, че от общо 77 бр. общински депа предвидени за закриване:

- ✓ закрити и рекултивирани депа - 14 бр.;
- ✓ депа в процес на рекултивация - 18 бр.;
- ✓ nereкултивирани депа от предвидените - 45 бр.

Отделно от предвидените за закриване в първия план 77 бр. депа, в изпълнение на гореописаната мярка на територията на ДРБУ е постъпила информация допълнително за:

- ✓ закрити и рекултивирани депа - 22 бр.;
- ✓ депа в процес на рекултивация - 6 бр.

Степента на изпълнение на мярката свързана със закриване и рекултивацията на общински депа, е представена на фигура 7.1.1.

Фигура 7.1.1 Изпълнение на мярка за закриване на общински депа, които не отговарят на екологичните изисквания

Следващ етап от закриването и рекултивацията на общинските депа се явява изграждането на Регионални системи за управление на отпадъците (РСУО), които обслужват няколко общини.

➤ Питейно водоснабдяване на населени места - Учредяване на санитарно-охранителни зони (СОЗ) около водоизточници и съоръженията за питейно-битово-водоснабдяване (ПБВ): мярка с код BG1MB002 - Определяне и изграждане на СОЗ около водоизточници и съоръженията за питейно-битово-водоснабдяване

✓ Учредяване и изграждане на СОЗ около водоизточници и съоръжения за ПБВ от подземни води. В ПУРБ 2010 – 2015г. са планирани 3351 бр СОЗ за учредяване и изграждане. При прилагане на първия план са определени 336 зони.

✓ Учредяване и изграждане на СОЗ около водоизточници и съоръжения за ПБВ от повърхностни води. В ПУРБ 2010 – 2015г. са планирани 76 бр. СОЗ за учредяване и изграждане. При прилагане на първия план са определени 7 зони.

Изпълнени проекти за изграждане/реконструкция на мрежи за водоснабдяване на населени места - 142 бр. проекти.

➤ *Индустрия:* изградени нови ПСОВ за индустриални /промишлени води – 20 бр.; реконструирани ПСОВ за индустриални/промишлени води – 9 бр.

➤ *Селско стопанство*

✓ Брой проверки за спазване на Правилата за добра земеделска практика – 3 048 бр.;

✓ Проведени обучения на земеделски производители съгласно Наредба № 104 от 22 август 2006г. за контрол върху предлагането на пазара и употребата на продукти за растителна защита – 2 882 бр.;

✓ Проведени обучения на земеделски производители съгласно Добри растителнозащитни практики (ДРЗП), интегрирано производство и други – 2 908 бр.;

✓ Преобразувани земеделски земи в трайни или временни затревени площи - 6 490 дка;

✓ Развитие на биологично земеделие - 562 870 дка;

✓ Сертифицирани биологични производители – 3123 бр.

➤ *Морфологични изменения:*

✓ Изградени или реконструирани рибни проходи – 4 бр.

✓ Отказани / прекратени процедури за МВЕЦ: Отрицателни становища за ИП- 28 бр.; Отказ за издаване на разрешително за МВЕЦ- 6 бр.;Отнети разрешителни за МВЕЦ- 2 бр.; Прекратени разрешителни за МВЕЦ-12 бр.

✓ Отказани / прекратени процедури за баластра: Отрицателни становища за ИП – 50 бр.; Прекратени разрешителни за изземване на наносни отложения- 1 бр.; Отказ за издаване на разрешително за изземване на наносни отложения - 24 бр.

➤ *Други*

✓ Нови проучвания: Научни разработки и проучвания – 4 бр.; Проучвателен мониторинг – 4 бр.;

Мониторинг: пунктове за мониторинг на екологично състояние на повърхностни води – 347 бр.; извършени анализи за елементите за качество, определящи екологичното състояние на повърхностни води – 35634 бр./год. (бр.пунктове x бр.показатели x честота) / годишно; пунктове за мониторинг на химично състояние на повърхностни води – 176 бр.; извършени анализи за определяне на химичното състояние на повърхностни води – 4050 бр/год . (бр.пунктове x бр.приорит.в-ва x честота) / годишно; пунктове за мониторинг на количествено състояние на подземни води – 184 бр.; пунктове за мониторинг на химично състояние на подземни води – 99 бр.; извършени анализи за определяне на химичното състояние на подземни води – 11400 бр./год.

Прилагане на допълнителни мерки в съответствие с чл.156о от ЗВ

/ чл.11 (5) от РДВ /

В периода на действие на ПУРБ 2010 са приложени и други допълнителни мерки , в случаите, когато има основание да се счита, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените в ПУРБ мерки и /или в поставения срок

Прилагането на такива мерки е извършено на база данни от мониторинг или друга информация, основно – информация за съществуващи или нови източници на натиск. В тази връзка е предприето следното :

➤ *Изследване на причините за възможното неизпълнение*

- Извършва се ежегодна оценка на състоянието на водите в Дунавски РБУ на база на получените резултати от мониторинг с оглед своевременно регистриране на евентуални негативни тенденции;

- Извършване на проучвателен мониторинг в случай на констатиране на отклонения при анализа на резултатите от мониторинг (извършеният проучвателен мониторинг е описан в Раздел 4 на ПУРБ);

- Извършване на проверки, вкл. съвместно с РИОСВ, при наличие на замърсяване и/или при съмнения за нерегламентирано заустване на замърсители ;

- Поддържане и актуализация на информацията за антропогенния натиск и идентифициране на конкретни проблеми, влияещи върху състоянието на водните тела.

➤ *Актуализиране на програмите за мониторинг на повърхностни и подземни води* – в процеса на прилагане на ПУРБ преразглеждане и изменение на програми е извършено както следва:

- Актуализиране на програмите за мониторинг във връзка с оценка на ефекта от прилагане на мерките – Заповед РД-182/26.02.2013 на Министъра на ОСВ

- Актуализиране на програмата за мониторинг на води, повлияни от земеделски дейности (мониторинг на съдържанието на нитрати) – Заповед РД-635/13.08.2013г. на Министъра на ОСВ. С актуализацията е разширена мрежата за мониторинг;

- В началото на 2015г е предложена нова актуализация на програмите за мониторинг на повърхностни води на база резултатите от извършения преглед на антропогенния натиск и оценката на риска от непостигане на екологичните цели. Целта на актуализацията беше допълване на наличните данни от мониторинга с оглед по-коректна оценка на състоянието и планиране на необходимите мерки. По финансови причини актуализираната програма не беше изпълнена;

- Преразглеждане и допълване на условията за мониторинг при издаване /преиздаване на комплексни разрешителни.

➤ *Преразглеждане и изменение на разрешителни* – В процеса на прилагане на ПУРБ е извършено в следните случаи:

- Преразглеждане на разрешителни за изземване на наносни отложения (баластра) с цел намаляване на хидроморфологичния натиск – в периода 2010-2011 г.;

- Преразглеждане на разрешителни за водовземане от подземни води – В периода 2013-2015г. е извършено преразглеждане на разрешителни за водовземане от ПВТ, за които са констатирани недостатъчни свободни водни количества, респ. потенциален риск за количественото състояние. Изменени са 56

бр. разрешителни за водовземане (намаляване на разрешените за водовземане годишни обеми);

➤ *Допълнителни предприети мерки извън планираните в ПУРБ*

- Прилагат се превантивни мерки за недопускане на допълнително влошаване чрез оценка на потенциалните въздействия, вкл. кумулативен ефект от натиска на най-ранен етап - инвестиционно предложение. Мярката се изпълнява се от началото на 2011г.;

- В процедурата по издаване на разрешителни е включен задължителен етап за извършване на преценка на съответствието на заявеното водовземане и/или ползване с предвижданията на действащия ПУРБ. В случаите на установено несъответствие е отказано издаването на съответното разрешително.

Мерки за наблюдение и контрол прилагането на ПУРБ

Съгласно Становището на Министъръра на ОСВ по екологичната оценка (ЕО) на ПУРБ 2010, ежегодно се изготвят доклади по наблюдението и контрола при прилагането на плана .

Докладите отразяват резултатите от прилагането на ПУРБ 2010 – 2015 г. в ДБРУ, вкл. и начина на изпълнението на мерките и условията за предотвратяване, намаляване или възможно най – пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последствия от осъществяването на плана.

Оценката се извършва на база на конкретни индикатори , свързани с прилагане на мерките от плана. За периода 2010 – 2015 г. са изготвени 6 броя доклади, които са обществено достъпни чрез интернет страницата на БДДР (www.bd-dunav.org - Раздел „Управление на водите“, подраздел „ПУРБ 2010 – 2015 г. в Дунавски район“, секция „Мерки за наблюдение и контрол“). Не са наблюдавани и установени значителни негативни въздействия върху околната среда в резултата от прилагането на плана, в следствие на което не се е наложило предприемане на коригиращи действия.

7.2. Актуализация на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда

При актуализация на ПоМ за постигане на целите за опазване на околната среда в ДРБУ е преразгледан списъкът с мерки от ПУРБ 2010 – 2015г. Планираните мерки са избрани от единен каталог от мерки, разработен на национално ниво, в резултат на което:

➤ *Мерки от първия план* - част от мерките си остават със същото наименование или с прецизирано формулиране, но се запазва основното предназначение и очаквания екологичен ефект от тяхното прилагане, вкл. се допълват с действия за изпълнение към тях – 32 (137 мерки в проекта на плана);

➤ *Модифицирани мерки* - част от мерките са изменени поради: замяната им с преформулирани оставащи в каталога мерки/действия за изпълнение; избягване на излишна детайлност и повтаряемост на мерки с идентично предназначение и екологичен ефект; изменения в изискванията на нормативни актове, касаещи опазването на водите – 13 (111 мерки в проекта на плана);

➤ *Нови мерки* - включвани са нови мерки поради: отстраняване на пропуски в ПоМ в първия ПУРБ (научноизследователска дейност, подобряване на управлението); изменения в изискванията на нормативните актове, касаещи опазването на водите; – 39 (43 мерки в проекта на плана).

Списък на мерки за ДРБУ в проекта на ПУРБ съдържаше 180 мерки, а актуализирания списък за финалния вариант на плана - 84 мерки. Те са планиране за постигане на планираните екологични цели на повърхностните и подземните води и на зоните за тяхната защита. Включените мерки са насочени към:

➤ източниците на точков, дифузен и/или хидроморфологичен натиск, както и на натиск от водовземане и климатични изменения,

➤ намаляване/ смекчаване/ предотвратяване на въздействието от натиска,

и включват:

➤ регулаторни режими, свързани с водовземане и ползване на водите;

➤ превантивни дейности за запазване и подобряване на доброто състояние, вкл. предпазване от влошаване състоянието на повърхностните и подземните води, и зоните за тяхната защита;

➤ дейности, свързани с подобряване на мониторинга на водните тела и зоните за тяхната защита;

➤ дейности, свързани за подобряване на методологичната осигуреност.

Списъкът на мерките за ДРБУ за финалния вариант на ПУРБ е преработен и допълнен в следствие на:

➤ Обобщение и анализ на постъпилите становища и анкети с предложения, мнения, прероръки и бележки в процеса на консултации на проекта на плана с обществеността и заинтересованите страни в ДРБУ (повече информация в Раздел 9), в т.ч.:

- ✓ препоръки за включване на нови мерки;
- ✓ бележки за преформулиране/редактиране на мерки;
- ✓ предложения за прецизиране или прилагане на мерки и на други места.

➤ Преструктуриране на Националния каталог от мерки², в следствие на:

- ✓ проведени национални координационни срещи с министерства и ведомства, които са планирани като прилагаш/изпълнителен орган и/или източник на финансиране при изпълнение на мерките - МРРБ, МЗХ, МИ, МЕ и МЗ;
- ✓ проведени национални тематични срещи организирани от Българска асоциация по водите и Българска стопанска камара, като целта е на най-ранен етап да се информират заинтересованите страни за мерките, които са насочени към водоползвателите – в селското стопанство, ВиК, енергетиката, икономиката и здравеопазването, имащи ангажменти по изпълнението им;
- ✓ обобщаване на предложените нови мерки или бележки за преформулиране/редактиране на мерки в следствие на проведените консултации в 4- те РБУ;
- ✓ констатирана необходимост от научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността;

² <http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/2016/12/Catalog-of-measures1.xlsx>

- ✓ подобряване на управлението на водите, вкл. приемане/актуализиране на нормативни актове в областта на опазване, използване и управление на водите.

➤ Извършено реструктуриране на Националния каталог от мерки, а именно:

- ✓ нова форма на формулиране на мерките – всяка мярка се представя като набор от действия, чрез които мярката се реализира;

- ✓ включване на нови мерки или действия за изпълнение;

- ✓ преформулиране на мерките или действията към тях за съответствието им с мерки включени в планове и програми имащи принос в опазване на водите или зоните за тяхната защита, вкл. допустимите дейности за финансиране;

- ✓ редактиране на мерките за изчистване на технически пропуски или пълното им съответствие с нормативните изисквания;

- ✓ допълване с мерки от първия планов период, които е необходимо да се прилагат и за следващия период;

- ✓ групиране на мерките по 24 вида ключов тип мярка (КТМ) насочени към един и същи натиск или постигането на една и съща цел, като дадена мярка може да е част от повече от един КТМ (КТМ са дефинирани на европейско ниво).

- ✓ окрупняване на мерките на 84 бр. и идентифициране на конкретни действия за изпълнение към всяка мярка.

➤ Коригиране на вида на мерките в разработените ПоМ – основни, допълващи и допълнителни, вкл. изготвяне на индикативен списък от допълнителни мерки, който при необходимост ще се допълва от Списъка с мерки за ДРБУ или Националния каталог от мерки.

Списъкът на мерките за ДРБУ представен в **Приложение 7.2.1А** е индикативен, при необходимост и на основание ч.156о от ЗВ в процеса на прилагане на ПУРБ ще се прилагат и други мерки или действия към тях включени в Националния каталог от мерки. В приложението е представена и връзката между движещите сили и ключовите типове мерки (КТМ).

Обвързаността и приемствеността на Списъка на мерките в ДРБУ за проекта и финалния вариант на ПУРБ е представена в **Приложение 7.2.1Б**:

➤ *„Без промяна“* са 90 бр. мерки от проекта на ПУРБ, които в актуализирания Национален каталог, респ. в списък от мерки в ДРБУ са се трансформирали в действия за изпълнение към по-окупнени мерки. Например: мярка от проекта на плана *„Ежегодно определяне на разполагаемите ресурси на подземните водни тела“* е стала действие за изпълнение към мярка *„Подобряване на управлението на количественото състояние на подземните води“* със същото наименование.

➤ *„Редактирана“* са 30 бр. мерки от проекта на ПУРБ, които в актуализирания Национален каталог, респ. в списък от мерки в ДРБУ са се трансформирали в действия за изпълнение към по-окупнени мерки, но с редактирани наименования. Например: мярка от проекта на плана *„Забрана за нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици“* е стала действие за изпълнение към мярка *Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките“* но с следното редактирано *„Забрана за нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици, с изключение на дейности за удълбочаване на фарватера и коригиране на речното корито за осигуряване/подобряване на безопасно корабоплаване в общия българо-румънски участък на р.Дунав и при дейности за защита от наводнения“*.

➤ *„Без промяна/редактирана/допълнена с действия“* са общо 76 бр. мерки от списъка в проекта на ПУРБ, като в актуализирания Национален каталог, респ. списък от мерки за ДРБУ тези мерки са се запазили като действия за изпълнение и към дадената мярка са допълнени и други действия с тази насоченост и/или са с редактирано наименование. Например: 1. мярка от проекта на плана *„Забрана за сечи, с изключение на санитарни и отгледни сечи, във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване“* е станала действие за изпълнение към мярка *„Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване“*, но същевременно е допълнено и др. сходно действие като *„Забрана за голи сечи с последващо изкуствено възобновяване (с изключение на акация и топола) във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване“*; 2. мярка от проекта на плана *„Намаляване на водовземането, чрез мерки по водопроводната мрежа с цел намаляване физическите загуби на вода“* е останала мярка, но с редактирано наименование а *„Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване“*, същевременно е

допълнена и др. сходни действия като *„Изграждане на нови водопроводи и елементи от водоснабдителната система за питейно-битово водоснабдяване“*, *„Реконструкция на водопреносната система за обществено питейно-битово водоснабдяване“*, *„Райониране на селищните водопроводни мрежи с цел намаляване на загубите на вода при отстраняване на аварии“* и др.

➤ *„Редактирана; обединена в едно действие“* са 2 бр. мерки, които са обединени в едно, като част от действие към една и съща мярка. Например: мерки от проекта на плана *„Въвеждане на потоци, достатъчни да активизират седиментите“* и *„Изкуствен пренос на седименти след водовземни съоръжения“* са обединени в едно действие *„Разработване на методика за оценяване на речната непрекъснатост от гледна точка на миграцията на водните организми и седиментите“* към мярка *„Подобряване на оценката на хидроморфологичните елементи за качество и хидроморфологичното състояние“*.

➤ 2 бр. мерки са станали част от мерки, предвидени за изпълнение в някое от приложенията към актуализирания Национален каталог – те са отбелязани с *„Мярка в Приложение 1 към актуализирания Национален каталог“* са. Например: мярка *„Забрана за добив на подземни богатства в района на водовземане за питейно-битово водоснабдяване на населението, без да е доказано с конкретни проучвания и изследвания, че с добивната дейност не се понижава нивото на подземните води и няма опасност от влошаване на качеството им“*.

➤ *„Неприложима мярка за ДРБУ“* са 4 бр. мерки, които са релеватни за мерки води и неприложими в ДРБУ. Например мярка *„Ограничаване на водовземането в района на интрузии на морски води“*.

Актуализираният списък с мерки за ДРБУ е съпоставен с прилаганите мерки от ПУРБ 2010 – 2015 г., като е отчетена следната взаимовръзка с ПУРБ 2016 – 2021 г.:

➤ *„Мярка от първия план“* - 32 бр. мерки продължават действието си и през втория планов период, предимно неизпълнени основни инвестиционни мерки, или мерки с общ административен и превантивен характер;

➤ „Модифицирана мярка“ – 13 бр. мерки са допълнени с действия за изпълнение към мерки, които в първия план не са били планирани, т.е. разришен е обхвата на изпълняваните мерки;

➤ „Нова мярка“ - планирани са 39 бр. нови мерки, свързани с подобряване на управлението, научноизследователска дейност, хидроморфологичните условия на водните тела, прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги и др.;

В Приложение 7.2.1В е представена връзката между мерките за ДРБУ в ПУРБ за първия и втория планов период, вкл. и връзката между движещите сили.

В списъка на мерките за ДРБУ в ПУРБ 2016 – 2021 г. са включени основни, допълващи и допълнителни мерки:

➤ Основните мерки са мерките, които осигуряват изпълнението на задължителните изискванията на Общността и друго екологично законодателство: Директива за водите за къпане (76/160/ЕЕС); Директива за птиците (79/409/ЕЕС); Директива за питейни води (80/778/ЕЕС), изменена с Директива (98/83/ЕС); Seveso Директивата (96/82/ЕС); Директива за ОВОС (85/337/ЕЕС); Директива за утайките от отпадъчни води (86/278/ЕЕС); Директива за пречистване на отпадъчни води от населени места (91/271/ЕЕС); Директива за продуктите за растителна защита (91/414/ЕЕС); Нитратна директива (91/676/ЕЕС); Директива за хабитатите (92/43/ЕЕС); Директива за предотвратяване и контрол на замърсяването (96/61/ЕС) – IPPC;

➤ Допълващите мерки са насочени към: прилагане възстановяването на разходите; насърчаване ефективното и устойчиво използване на водите; защита качеството на питейната вода и намаляване на необходимото ниво на пречистване; контрол на водовземането от повърхностни и подземни води; контрол на изкуственото подхранване на подземни води; контрол върху точковите зауствания; предотвратяване или контрол внасянето на дифузни замърсители във водите; справяне с други значими въздействия върху състоянието, по специално на хидроморфологичните условия; забрана на директни зауствания в подземни води; премахване или намаляване на замърсяването с приоритетни вещества; предотвратяване на инцидентни замърсявания;

➤ Допълнителни мерки ще се планират когато данните от мониторинга или други данни показват, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените мерки и/или в поставения срок.

В **Приложение 7.2.1Г** е представен индикативен списък от допълнителни мерки, който при необходимост ще се допълва от Списъка с мерки за ДРБУ или Националния каталог от мерки.

Описание и информация какво включват основните мерки е представено в **Приложение 7.2.1Д**.

Мерките са структурирани в отделни програми, като една мярка в зависимост от екологичния си ефект може да участва в повече от една програма/подпрограма (**Приложение 7.2.1А**). ПоМ са насочени към справяне с идентифицираните проблеми при управлението на водите в ДБРУ, и по конкретно към:

- Предотвратяване и намаляване на органичното замърсяване от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на биогенното (хранителното) замърсяване от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на замърсяването със специфични замърсители и приоритетни вещества от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на хидроморфологичните изменения чрез регулиране на оттока, осигуряване на непрекъснатост на реката и предотвратяване и намаляване на изменения на речното легло;
- Предотвратяване и намаляване на промени в количеството на подземните води посредством регулиране на водовземанията от подземни води и регулиране на изкуственото подхранване на подземните води за възстановяване или увеличаване ресурсите на подземните водни тела;
- Предотвратяване и намаляване на промени в качеството на подземните води
- Сметчане на ефекта от климатичните промени, вкл.адаптиране към климатичните изменения и справяне със засушаването;
- Опазване на зоните за защита на водите;
- Ефективно и устойчиво използване на водите.

ПоМ включват мерки, които се прилагат за всички водни тела в РБУ и мерки, които са планирани за всяко конкретно водно тяло. Мястото на прилагане на мярката зависи от целта/проблема, който се адресира с нея и може да бъде:

- Цялата територия на Дунавски РБУ (всички водни тела);

- Групи от водни тела (напр. всички ВТ в нитратно-уязвими зони);
- Цялата площ на водното тяло (SW – повърхностни; ВТ - GW подземни ВТ);
- Участък от водното тяло (*например участък от водното тяло, което е част от зона за защита на водите*).

При прилагането на мерките и действията за изпълнение към тях, съществуват следните потенциални пречки за успешното им прилагане:

- неосигурено или забавено финансиране за инвестиционните мерки, например за изпълнение на основни структурни мерки като изграждане/доизграждане на канализационни системи;
- недостатъчен административен капацитет за административните мерки, например за осъществяване на контролната дейност проследяваща прилагането на мерките;
- неизпълнение на мярката от прилагащия орган за инвестиционните или административните мерки, например неизпълнение на условията в разрешителното за ползване или водовземане от повърхностни и подземни води.

Подход за планиране на мерките в Дунавски РБУ

При планиране на мерките по водни тела е приложен подход, който отчита взаимовръзките *движеща сила – натиск – въздействие – състояние – екологични цели - мерки*, които са показани на Фиг. 7.1.1. Информацията, на която е базиран анализът по водни тела съгласно връзките от фиг.7.1.1, вкл. обвързаността на планираните мерки с видовете натиск, към който са насочени, е представена в отделните листове (sheets) на Приложение 7.1.1.

Целта на този подход е да се осигури планирането на мерки, които са насочени към конкретен вид и източници на натиск, пораждащи идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в Дунавски район, като се отчитат специфичните условия и състояние на отделните водни тела.

По-долу са описани отделните стъпки при прилагане на подхода, като са представени варианти в зависимост от състоянието на водните тела, а именно:

А. За водни тела, които не постигат поставените екологични цели

1. За всяко водно тяло се определят елементите/показателите, по които има непостигане на СКОС – за всеки елемент/показател за качество поотделно.

2. Определят се потенциалните източници на натиск, които биха могли да предизвикат такова въздействие, при това:

2.1. Анализът се извършва поотделно за всеки елемент/показател за качество и общо (кумулятивно въздействие на натиска);

2.2. При анализа задължително се отчитат причинно-следствената връзка между отделните всеки елементи/показатели за качество, за да се определи възможният основен източник на натиск/основна причина за констатираните въздействия;

2.3. Задължително се анализира и горележащото водно тяло – доколко констатираните въздействия могат да са „внесени“ по течението на реката.

3. Сравняват се определените потенциални източници на натиск (потенциалните причинители на констатираните въздействия) с определените конкретни източници на натиск, съгласно паспортите на водните тела, след което:

- В случай на потвърждение на причинителя (съвпадение на *възможен* и *констатиран* източник на натиск) се пристъпва към избор на мерки;
- В случай на разминаване се проверява пълнотата на информацията за реалния натиск, както и информацията от мониторинга.

4. Избор на конкретни мерки по водни тела:

4.1. Мерките се избират съобразно планираните програми, като изборът на мерки се базира основно на констатирания натиск – потенциален и реален;

4.2. Освен анализът, описан по-горе, се извършва и анализ на основните характеристики на водните тела от паспортите – земеползване, наличие на зона за защита и др.;

4.3. Задължително се анализира степента на прилагане и изпълнение на основните мерки от първия план (доколкото е възможно при промяна на границата на актуализираните водни тела), вкл. доколко ефективно са приложени и дали са успели да проявят екологичния си ефект;

4.4. Задължително се планират основни мерки, съгласно ЗВ/РДВ (където е приложимо);

4.5. Планирането на допълващи и допълнителни мерки зависи от вида и степента на констатираните натиск и въздействия;

4.6. При планиране на мерките с приоритет се избират мерки, които биха имали екологичен ефект по отношение на по-голям брой въздействия.

В. За водни тела, които постигат поставените екологични цели

1. Извършва се преглед на стойностите на отделните елементите/показателите по отношение на СКОС. Проверява се дали има елемент/показател със стойности, близки до СКОС и/или с негативна тенденция.

2. Анализират се отделните конкретни източници на натиск, съгласно паспортите на водните тела, в т. ч.:

2.1. Определят се потенциалните въздействия, които може да бъдат очаквани от тези източници на натиск;

2.2. Определя се дали има ново-регистрирани източници на натиск, чието въздействие все още може да не се е проявило, като се определя потенциалното им въздействие.

3. Анализират се приложените мерки от първия план – степен на прилагане и екологичен ефект. Преценява се необходимостта от нови мерки с оглед запазването/подобряването на доброто състояние на водното тяло.

4. Планиране на мерки:

4.1. Мерките се избират съобразно планираните програми, като изборът на мерки се базира основно на констатирания натиск;

4.2. Освен анализът описан по-горе, се извършва и анализ на основните характеристики на водните тела от паспортите – земеползване, наличие на зона за защита и др.;

4.3. Задължително се планират основни мерки, съгласно ЗВ/РДВ (където е приложимо);

4.4. Планирането на допълващи и евентуални допълнителни мерки зависи от вида и степента на констатираните натиск и въздействия;

4.5. При планиране на мерките с приоритет се избират мерки, които биха имали екологичен ефект по отношение на по-голям брой въздействия.

С. За водни тела, които са оценени в „неизвестно“ състояние, тъй като не са налични данни от мониторинг, или данните са нерелавантни:

За водните тела в „неизвестно състояние“ мерките се планират само на база на констатираните източници на натиск и очакваното потенциално въздействие от този натиск, като се прилагат описаните по-горе стъпки.

За тези водни тела задължително се планират и мерки за мониторинг.

В Приложения 7.2.2 ÷ 7.2.7 са представени програмите от мерки за повърхностните и подземните водни тела, и за зоните за защита на водите, които са структурирани съобразно идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в Дунавски РБУ, както следва:

- Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници чрез изграждане/доизграждане на канализационни системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води от населените места – Приложение 7.2.2;
- Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови/дифузни източници чрез закриване на депа, които не отговарят на екологичните изисквания, вкл. мониторинг и контрол – **Приложение 7.2.3;**
- Програма за намаляване/смекчаване на хидроморфологичния натиск и запазване и подобряване на екологичното състояние на повърхностните водни тела – Приложение 7.2.4
- Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните води - Приложение 7.2.5, вкл. Приложение 7.2.5А, включваща мерки за:
 - предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества
 - ефективно управление и предотвратяване влошаването на екологичното и химично състояние на повърхностните води
- Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на подземните води – Приложение 7.2.6, вкл. Приложение 7.2.6А, включваща мерки за

- запазване на доброто количествено състояние на подземните водни тела
 - постигане и запазване добро химично състояние на подземните водни тела
 - ефективно управление и предотвратяване влошаването на състоянието на подземните води
- Програма от мерки за опазване на зоните за защита на водите - **Приложение 7.2.7, вкл. Приложение 7.2.7А**, включваща мерки за опазване на:
- зоните за защита на повърхностни и подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
 - зоните за защита с води за къпане
 - зоните за защита, в които водите са чувствителни към биогенни елементи- нитратно уязвими и чувствителни зони
 - зоните за защита на водите за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми
 - защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.
- Програма от общи мерки за прилагане в ДРБУ - **Приложение 7.2.8**, предимно с административен характер и свързани с подобряване на управлението на водите:
- прилагане на разрешителен режим по реда на ЗВ за водовземане/ползване на повърхностни и подземни води;
 - подобряване на контролната дейност;
 - намаляване и оптимизиране на водовземането с цел недопускане влошаване на състоянието на водите;
 - намаляване на дифузното и точковото замърсяване от промишлеността и селското стопанство, вкл. прилагане на добри земеделски практики;
 - възстановяване на разходите за водни услуги;
 - смекчаване на натиска от климатичните промени.

Всички ПоМ отнасящи се до запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води са обединени в едно общо **Приложение 7.2.9**.

Със Становище по екологична оценка № 7-3/2016г. Министерът на ОСВ (http://www5.moev.government.bg/?wpfb_dl=17335) съгласува проект ПУРБ в Дунавски РБУ. Със становището се определят условия и мерки за прилагане на плана, както следва (за повече информация – Раздел 13 от плана):

- Мерки и условия за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици:
 - А. Общи мерки (**Приложение 7.2.10**);
 - Б. Мерки за отразяване в окончателния вариант на проекта на ПУРБ – мерки отразени в съответните програми от мерки към плана;
 - В. Мерки за изпълнение при прилагането на ПУРБ (**Приложение 7.2.11**).
- Мерки за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда и човешкото здраве при прилагането на ПУРБ за периода 2016-2021 г. (**Приложение 7.2.12**).

Мерките, планирани в зоните за защита на водите съгл.чл. 119а, ал 1, т. 5 от ЗВ (Защитените зони от НЕМ Натура 2000) се прилагат съобразно актуалните граници на Защитените зони от НЕМ Натура 2000, съгласно публикуваната актуална информация на интернет страницата на Информационната система на Защитените зони от Националната екологична мрежа Натура 2000, вкл. заповедите за обявяване на ЗЗ.

При прилагането на мерките екологичният отток се определя по методиката съгласно чл. 135, ал.1, т.1 от ЗВ, а до приемането на тази методика – по §125 от Преходните и заключителни разпореди на ЗВ.

Мерките, включени в ПоМ и списъците от мерки се прилагат равностойно, едновременно и/или при необходимост в процеса на изпълнение/прилагане на ПУРБ в ДРБУ.

Планиран ефект от ПоМ в ДРБУ

Таблица 7.1.6.– постигане на целите до 2021 и подобрене с прилагане на ПУРБ 2

ВТ	състояние 2015		цели 2021		подобрене след ПУРБ 2	
	бр	%	бр	%	бр	%
Повърхностни водни тела	104	40,63	142	55,47	184	71,88
Подземни водни тела	28	56	28	56	47	94

При представянето на очаквания ефект от мерки в Таблица 17 по-горе не са включени водните тела в неизвестно състояние – 41 бр. повърхностни ВТ в неизвестно екологично състояние и 77 бр. повърхностни ВТ в неизвестно химично състояние (фигура 7.2.1).

Фигура 7.2.1

7.3. Мерки в ПУРБ, имащи значение за постигане и на целите в ПУРН

Част от мерките, включени в списъка от мерки за ДРБУ, са приложими и за постигане на целите при управление на риска от наводнения, респ. целите на ПУРН. Това са мерки, които са насочени към намаляване на неблагоприятните последици от наводненията върху околната среда, вкл. върху водите като един от компонентите на околната среда чрез намаляване и недопускане на замърсяване и влошаване на състоянието на водите и на зоните за защита на водите в резултат от наводнения.

А. Планирани мерки в ПоМ на ПУРБ 2016-2021 за Дунавски район, които са с възможно позитивно влияние за ПУРН.

Тези мерки постигат основно целите на ПУРБ, но биха допринесли за смекчаване на отрицателните ефекти от наводненията.

Мерките, които са включени в ПоМ на ПУРБ за Дунавски район и са с позитивен ефект по отношение постигането на целите на двете Директиви – РДВ и Директивата за наводненията са следните:

- Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия, включваща следните действия:
 - Защита на речните и морски брегове от ерозия и свързаните с тях свлачищни процеси;
 - Затревителни и залесителни мероприятия;
 - Залесяване на бреговете и заливаемите тераси с подходящи дървесни видове;
- Възстановяване на естественото състояние на дъното на езера след преградни съоръжения, включваща действие:
 - Почистване на обема на язовири от седименти
- Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките – включва действия:
 - Недопускане на нови негативни промени в хидроморфологичния режим (причинени от ВЕЦ, изземване на наносни отложения от язовири, нови водовземания и др.) във водните тела определени като или попадащи в зони за защита на водите;
 - Премахване на корекции на реки;

- Забрана за нови инвестиционни намерения, свързани с изграждането на хидротехнически съоръжения и изземане на наносни отложения с изключение на съоръженията за защита на населението от наводнения;

- Забрана за нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици, с изключение на дейности за удълбочаване на фарватера и коригиране на речното корито за осигуряване/подобряване на безопасно корабоплаване в общия българо-румънски участък на р.Дунав и при дейности за защита от наводнения.

- Намаляване на ерозията на водосбора – включва действие:

- Забрана за извеждане на голи сечи в райони отстоящи на по-малко от 500 м от водни обекти.

- Намаляване на дифузното замърсяване от промишлени дейности – включва действие:

- Закриване и рекултивиране на стари и вече неизползваеми промишлени зони или отделни предприятия.

- Намаляване на замърсяването от минни дейности – включва действие:

- Рекултивация на замърсени терени от минна дейност.

- Рекултивация на участъци засегнати от добив на инертни материали – включва действие:

- Рекултивация на участъци засегнати от добив на инертни материали.

- Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите, включваща следните действия:

- Разрушаване на бентове и прагове за осигуряване миграцията на рибите;

- Реконструкция на бентове/прагове (чрез намаляване на височината или дължината им) за осигуряване миграцията на рибите.

- Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места, включваща следните действия:

- Изпълнение на проекти за изграждане, доизграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система за агломерации с под 2000 е.ж, вкл. доизграждане на канализация когато има изградена ПСОВ или осигуряване на подходящо пречистване (чрез изграждане на ПСОВ или отвеждане към друга ПСОВ), когато има изградена канализация.

- Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2 000 е.ж.

Б. В ПоМ на ПУРБ 2016-2021 за Дунавски район са планирани мерки за естествено задържане на води и зелени инфраструктури, така наречените „зелени мерки“.

Тези мерки са с позитивен ефект по отношение постигането на целите както на Рамковата директива за водите, така и на Директивата за наводненията, но са планирани за различни места на прилагане в зависимост от целта за която се прилагат. Такава мярка е:

➤ Подобряване на естественото задържане на водата, включваща следните действия:

- Изграждане на съоръжения за естествено задържане на водата (заливни равнини и др.)
- Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките; (Мярката е включена и в ПоМ на ПУРН)
- Създаване на зелена инфраструктура, на зони за отдых и други услуги на хората чрез естествено или изкуствено водозадържане;
- Създаване и възстановяване на влажни зони.
- Възстановяване на меандри и ръкави.

7.4. Мерки, свързани с адаптация към климатичните промени

Дори ако мерките за намаляване на парниковите газове дадат оптимален резултат, поради инерцията на климатичната система, глобалното затопляне ще продължи през следващите няколко десетилетия с всички произтичащи от това промени за водите на планетата: повишаване на риска от наводнения и суши, замърсяване на подземните и повърхностните води, недостиг на питейна вода в определени райони и необходимост от адаптиране към последствията от тях.

Всички видове натиск са чувствителни към климатични промени. Преките въздействия от климатични промени афектират естествените системи и процеси

(метаболизма на организмите, например) и/или променят ефектите от човешкото въздействие, то косвените въздействия са вследствие адаптиране на човешката дейност към климатични промени (например повишаването на ретензираните обеми води до по-високи концентрации на замърсителите в долните течения).

Необходимо е при изготвянето на програмите от мерки към ПУРБ да се вземат предвид очакваните изменения в климата и въздействията от тях, особено за мерките, които са дългосрочни и изискват големи инвестиции, и да се оцени доколко тези мерки са ефективни при очакваните изменения в климата. Изготвянето на мерките трябва да е базирано върху оценката на натиска и въздействието, който взема предвид очакваните изменения на климата.

При избор на мерки, свързани с адаптация към климатичните промени е необходимо да се съобразим с това кои:

- са сигурни и гъвкави спрямо неопределеностите и очакваните промени на условията в резултат от изменението на климата;
- носят междусекторни ползи, и които най-малкото имат положително екологично въздействие, включително по отношение на парниковите газове.

Мерките, свързани с адаптация към климатичните промени, включват дейности насочени към:

- Икономия на вода и водна ефективност;
- Опазване на количественото състояние на повърхностните и подземните води;
- Намаляване на ерозията на водосбора;
- Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване;
- Създаване на нормативно-правна уредба за управление, статут, екологични изисквания и експлоатация на системите за отвеждане на атмосферните води и дефинирането им като вид хидротехническо съоръжение;
- Запазване и подобряване на състоянието на зони за защита на водите;
- Осигуряване на отвеждането и пречистването на отпадъчни води на населените места;

- Въвеждане на политика за определяне на цените на водата, която осигурява на потребителите подходящи стимули да използват водните ресурси ефективно;
- Повишаване на достоверността на оценката на екологичното състояние на повърхностните води и на количественото състояние на подземните води в условия на климатични изменения;
- Предотвратяване влошаването на екологичното състояние на повърхностните води и количественото състояние на подземните води в резултат от изменението на климата, в процеса на издаване на разрешителни;
- Определяне и прилагане на критерии за подбор при финансиране на проекти с по-голям принос за опазване на околната среда, респ. и прилагане на принципите за устойчиво развитие и ресурсна ефективност;
- Повторно използване на водите;
- Осигуряване на минимално-допустимия и/или екологичен отток в реките;
- Повишаване на ефективността при потреблението;
- Подобряване стопанисването на горите във вододайните зони;
- Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство.

В Националният каталог от мерки, респ. списъка от мерки в ДРБУ е включен КТМ Адаптиране към изменението на климата с редица действия за изпълнение към мярка „Смекчаване на натиска от климатичните промени“. Важно действие за изпълнение през втория планов период е „Разработване и изпълнение на План за управление на суши“, при чието разработване ще се вземат под внимание характеристиката на ДРБУ в частта изменение на климата, отчетените преки и косвени въздействия от изменението на климата, наводненията и засушаването и оценката на натиска от климатични изменения, вкл. потенциалните рискове от засушаване и недостиг на вода.

7.5. Климатична проверка на програмата от мерки

Климатична проверка е направена на всички мерки, включени в Списъка от мерки в ДРБУ, съгласно национално разработен *„Подход за оценка на натиска и въздействието върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка на наличието на вода за икономическите сектори“*³.

В горесцитираният подход е включена *Методика за изготвяне на Климатична проверка на програмата от мерки*, съгласно която се оценява "механизма" на действие на мярката. Целта на климатичната проверка е да провери мерките от ПУРБ, за да даде сигурност, че мерките:

- са насочени към натиск, с отчитане изменението на климата и свързаните с него рискове са идентифицирани;
- са гъвкави и подлежат на модификация към промяната на климата и следователно ще изпълнят и постигнат целите на РДВ в условията на променящия се климат.

Тази проверка следва да помогне да се гарантира риска по отношение на постигането на екологичните цели и в условията на изменението на климата. Поради несигурността по отношение на последиците от изменението на климата върху пресните води трябва да бъдат избрани действия, които могат да се справят с различни бъдещи климатични условия, т.е. достатъчно гъвкави.

Прилагането на климатичната проверка ще сведе до минимум рисковете, свързани с изпълнителните действия, чиято ефективност би могла да изложи постигането на целите на риск в условията на промени в климата.

Съгласно *Методиката за изготвяне на Климатична проверка*, всяка мярка следва да бъде оценена според следните критерии:

- Критерий 1: Дали мярката е насочена към въздействията от климатичните промени? (борба с последициите от климатичната промяна);
- Критерий 2: Мярката насочена ли е към прогнозираните изменения в магнитуда на други видове натиск, породени от натиск от климатични промени?;

3

http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/filebase/Water/PURB/Podhodi/Ocenka_na_natiska_i_vuzdejstvioto_ot_izmenenieto_na_klimata.pdf

➤ Критерий 3: Възможно ли е мярката да се справи с широк кръг от потенциални сценарии на бъдещи условия, включително промени в температурата, валежите, повишаване на морското ниво и бурни вълнения?;

➤ Критерий 4: Достатъчно гъвкава ли е мярката, така че да бъде променена в бъдеще?.

След извършване на климатичната проверка мерките се класифицират по следния начин:

➤ Печеливша мярка - рентабилни действия за адаптация, които имат желания резултат от гледна точка на свеждане до минимум климатичните рискове или използването на потенциалните възможности, но също така имат други социални, екологични или икономически ползи. В контекста на изменението на климата, печелившите варианти често са свързвани с тези действия или дейности, които са насочени към климатичните въздействия, но които, също така, допринасят за смекчаване на климатичните промени и/или отговарят да други социални и екологични цели.

➤ Добра мярка - рентабилни действия, които са от полза, независимо от обхвата на бъдещите промени в климата. Добрите мерки включват действия, които са оправдани при сегашните климатични условия и са оправдани по-нататък, когато тяхното въвеждане е в съответствие с рисковете, свързани с прогнозираните климатични промени (например мерки за насърчаване на добрите практики в управлението на ресурсите).

➤ Задоволителна мярка - рентабилни действия, които са от полза, независимо от обхвата на бъдещите промени в климата. Задоволителните мерки включват действия, които обикновено са свързани с нескъпо струващи мерки, чиито резултати пак ще бъдат постигнати при прогнозираните климатични промени.

➤ Гъвкава мярка - действия, които са проектирани да включват способността да бъдат променяни в бъдеще, когато климатът се променя.

➤ Губеща мярка - неблагоприятни варианти, т.е. когато действието е определено като малко вероятно да се извърши в рамките на бъдещите климатични условия и където е вероятно действието да не може да бъде подобро или променено, за да се справи с бъдещите промени в климата.

В **Приложение 7.5.1** е представена извършената климатична проверка на мерките включени в списъка от мерки в ДРБУ.

7.6. Икономически анализ на програмата от мерки

Програмите от мерки, представени в настоящия раздел се оценяват като адекватни за постигането на целите на РДВ за опазване и подобряване на състоянието на водите в рамките на речния басейн, за устойчивото им използване и постигане на екологичните цели за повърхностните и подземните води, и зоните за тяхната защита.

Чрез анализа е извършена оценка на разходите за планираните мерки, както и оценка на обезпечеността на ПоМ в ПУРБ за Дунавски район с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г.

7.6.1. Инвестиционен анализ

Общата сума на остойностените разходи за мерки, планирани в ПУРБ 2016-2021 г. на Дунавски район възлиза на 1 796 141 683,62 лв. По-голямата част от тези средства са предвидени за основни мерки, чието изпълнение е задължително. Индикативната стойност на предвидените и остойностени основни мерки е в размер на 1 772 172 787,62 лв. Индикативната стойност на предвидените допълващи мерки е 23 968 896,00 лв.

Посочените стойности на мерки в програмата е на база реални разходи за изпълнение на проектите или стойности на проекти, посочени в приложенията към националния каталог. При липса на готов проект за изпълнението на мярката, остойностяването ѝ е извършено на база предварително определена единична цена и количествената величина, която характеризира съответната мярка. За различните мерки се прилагат различни мерни единици и количествени величини, като единичните стойности са определени на базата на различни информационни източници. Стойностите на мерките, определени по този начин са индикативни.

При извършване на инвестиционния анализ са взети предвид само инвестиционните разходи за отделните мерки. Остойностяването на мерките не включва оперативните разходи и разходи за поддръжка, определянето на които към момента е трудно, предвид липсата на конкретни параметри на проектите за различните мерки и различните прилагащи органи. Анализът обхваща мерките в ПоМ на ПУРБ, които към момента на разработване на ПРУБ е било възможно да бъдат остойностени. Поради липса на информация за единична стойност или техническа информация за изпълнението им (техническо задание за проект) към момента на планиране, за част от предвидените

мерки не е било възможно определянето на размера на разходите, поради което в програмата от мерки вместо конкретно остойностяване е планирано "съгласно проект". Не са остойностявани мерките от административен характер (административни мерки), които ще бъдат изпълнявани в рамките на годишните бюджети на съответните прилагачи органи.

Предвидените разходи са консултирани и съобразени с предложенията на прилагачите органи и/или с изискванията на финансиращите институции/органи.

Обобщението на разходите за отделните мерки в ПоМ на ПУРБ е представено в табличен вид по-долу.

Таблица 7.6.1.1. Планирани разходи за ПоМ на ПУРБ 2016-2021 г. на Дунавски район

Разходи за:	лева
Мерки за повърхностни води	355 127 901,39
Основни мерки	335 910 445,39
Допълнителни мерки	19 217 456,00
Мерки за подземни води	1 441 013 782,23
Основни мерки	1 436 262 342,23
Допълнителни мерки	4 751 440,00
Общо основни мерки	1 772 172 787,62
Общо допълнителни мерки	23 968 896,00
Общо разходи	1 796 141 683,62

Почти всички разходи са предвидени за основни мерки, чието изпълнение е задължително. Близко 80% от планираните разходи са за мерки, насочени към подземните водни тела. Това се дължи на факта, че голяма част от разходите предвидени за мерки за населените места с над 2000 е.ж. без изградена или частично изградена канализационна мрежа се отчитат като дифузен източник на замърсяване не при повърхностните, а при подземните води, респ. по – осезаемо и пряко въздействие се оказва върху подземните води.

Анализът на икономическата ефективност на програмата от мерки цели подпомагане разработването на програми от мерки, чрез анализ на ефективността на разходите и обосновка на евентуалните (времеви, целеви) изключения от икономическа гледна точка. Анализът се използва за избор на най-ефективните по отношение на разходите мерки/комбинации от мерки, които могат да се приложат за преодоляване на

несъответствията между текущото екологично състояние на дадено водно тяло и заложените цели за постигане на добро екологично състояние. Анализът на ефективността на разходите се прилага за оценка на мерки, които чрез различни по размер разходи постигат еднакъв резултат.

За целите на анализа на икономическата ефективност на програмата от мерки в Дунавски район за басейново управление към настоящия момент е извършено следното:

- Определени са разходите за предложените мерки;
- Извършена е оценка на обезпечеността на ПоМ на ПУРБ с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г.;
- Разработени са финансови планове за мерките в комбинация от различните източници;
- Извършена е оценка на приходите и разходите за водни услуги през прогнозния период.

Разпределението на предвидените разходи по отделни програми от мерки е както следва:

- ❖ **Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници чрез изграждане/доизграждане на канализационни системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води от населените места (Приложение 7.2.2)**

Програмата е свързана с прилагане на мярка „Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места”

Общата стойност програмата възлиза на **1 723 646 836,00 лв.**, от които:

- Дейности за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2 000 е.ж.- 1 386 270 176,53 лв.
- Дейност за изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл.ГПСОВ, определени за конкретните агломерации с над 2000 е ж., съгласно приложение № 2 към Националния каталог от мерки– 307 118 045,22 лв.
- Дейности за осигуряване на отвеждане и подходящо пречистване на отпадъчни води от населени места с под 2000 е.ж., вкл. изграждане на подходяща канализационна система; ПСОВ, включване към по-голяма ПСОВ); изграждане на влажна

зона за пречистване на отпадъчните води от агломерации с по-малко от 2 000 е.ж. – 12 729 664,00 лв.

- Дейности за изграждане на 3-то стъпало на ПСОВ за отстраняване на азот и фосфор – 17 528 950,25 лв

❖ **Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови/дифузни източници чрез закриване на депа, които не отговарят на екологичните изисквания, вкл. мониторинг и контрол (Приложение 7.2.3)**

Програмата е свързана с прилагане на мярка „Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места” с действие „Изпълнение на проекти за закриване на общинските депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, съгласно приложение 3 към Националния каталог от мерки”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **58 959 851,20** лв.

❖ **Програма за намаляване/смекчаване на хидроморфологичния натиск и запазване и подобряване на екологичното състояние на повърхностните водни тела (Приложение 7.2.4)**

Програмата е свързана с прилагане на:

- мярка „Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите” със следните действия:

- „Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.)”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **1 760 000,00** лв.

- „Реконструкция на бентове/прагове (чрез намаляване на височината или дължината им) за осигуряване миграцията на рибите”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **2 528 400,00** лв.

- мярка „Осигуряване на измерване на количеството повърхностните води” с действие „Изграждане на съоръжения за измерване на оттока на повърхностните води след водовземни съоръжения или съоръжения за регулиране на оттока”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **1 407 000,00** лв.

❖ **Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните води (Приложение 7.2.5)**

Програмата е свързана с прилагане на:

- мярка „Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води”, със следните действия:
 - *„Изпълнение на проучвателен мониторинг за повърхностни води валидиране на фоновите стойности на химични елементи и съединения в повърхностните води”,* като общата сума на разходите за това действие възлиза на **364 392,00** лв.
 - *„Провеждане на проучвателен мониторинг за установяване източниците на натиск при установено влошаване на състоянието на водното тяло и неустановен източник на този натиск”,* като общата сума на разходите за това действие възлиза на **42 000,00** лв.
- мярка „Ограничаване на замърсяването от минали дейности” с действие „Разработване и изпълнение на програми за ограничаване на замърсяването от минали дейности”, като общата сума на разходите за това действие е **165 000,00** лв.
- мярка „Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване” с действие „Реконструиране и възстановяване на помпени станции и деривации по р.Дунав и другите реки в страната за напояване”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **1 955 766,00** лв.
- мярка „Подобряване на мониторинга на количеството на повърхностните води” с действие „Изграждане на нови пунктове за мониторинг на количеството на повърхностните води”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **300 000,00** лв.
- мярка „Подобряване на оценките на химичното състояние на повърхностните води” с действие „Събиране на информация за оценка на тенденциите в изменение на концентрациите на замърсители в седимент и биота”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **6 000,00** лв.

❖ **Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на подземните води (Приложение 7.2.6)**

В програмата са включени и остойностени следните мерки:

- мярка „Подобряване на мониторинга на количественото състояние на подземните води” със следните действия:

- „Изграждане на нови пунктове за мониторинг на подземни води в райони неповлияни от черпене - за оценка на средномногогодишното подхранване на подземните води”, като общата сума на разходите за това действие е **4 480 000,00** лв. Стойността е определена като броя на предвидените за изграждане мониторингови пунктове са умножени по единична цена 70000 лв. за изграждане на пункт.
- „Възстановяване и /или рехабилитация на съществуващи пунктове за мониторинг на химичното състояние на подземните води”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **150 000,00** лв.

- Мярка „Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води” със следните действия:

- „Проучвания на замърсявания, вкл. фонове замърсявания, на подземни води”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **60 720,00** лв.
- „Провеждане на проучвателен мониторинг за установяване източниците на натиск при установено влошаване на състоянието на водното тяло и неустановен източник на този натиск”, като общата сума на разходите за това действие възлиза на **60 720,00** лв.

❖ **Програма от мерки за опазване на зоните за защита на водите (Приложение 7.2.7)**

Включените мерки в програмата не са остойностени.

Към горепосоченото разпределение на средствата от остойностените програми от мерки не са изрично упоменати стойностите на мерките (възлизаци приблизително на 250 000 лв.), които ще бъдат изпълнявани от БДДР през целия планов период, свързани с оперативната дейност на администрацията (контрол, разрешителен режим, прилагане на ПУРБ и др). Финансирането за изпълнението на тези мерки е планирано в бюджета на дирекцията през втория цикъл на управление.

7.6.1.1. Определяне на възможните средства, които могат да се осигурят от приходи от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за ползваните от тях водни услуги

Оценката на обезпечеността на ПоМ на ПУРБ с финансови ресурси през периода 2016-2021 г. представлява оценка на възможността чрез идентифицираните приходи да се реализират разходите, необходими за изпълнение на ПоМ на ПУРБ за Дунавски район. За целта е направена индикативна оценка на разходите за отделните мерки, включени в ПУРБ, като предварителните изчисления показват, че общите разходи за планираните мерки в ПУРБ 2016-2021 г. на Дунавски район са в размер на 1 796 141 683,62 лв.

Така определените разходи следва да се съпоставят с възможните приходи за тяхната реализация.

За да се определят възможните средства, които могат да се заделят за покриване на разходите от ПоМ на ПУРБ, е необходимо:

1. Да се определят възможните средства, които могат да се осигурят от приходи от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за ползваните от тях водни услуги.
2. Да се определи размерът на финансирането, което може да бъде осигурено по линия на публични средства и оперативни програми.

За да се определят възможните средства, които могат да осигурят домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите, е приложен следният подход:

Определени са подходящи коефициенти на поносимост за плащане на ниво район за басейново управление на водите за домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите.

За целта е използван подход, който отчита историческите данни за събрани приходи от водни услуги за периода 2008-2011 г. Използваната информация и подход почиват на резултатите от изпълнената обществена поръчка "Оценка на възстановяването на разходите за водни услуги. Разработване на подход за определяне на ресурсните разходи и разходите за опазване на околната среда при оценката на възстановяването на разходите, както и подход за определяне на приноса на различните водоползватели към възстановяването", като в оценката са включени следните водни услуги:

1. Обществено водоснабдяване (питейно и напояване)
2. Обществено отвеждане на отпадъчни води

3. Обществено пречистване на отпадъчни води
4. Собствено водоснабдяване в индустрията
5. Собствено водоснабдяване в селското стопанство за напояване
6. Собствено водоснабдяване в селското стопанство за животновъдство и аквакултури
7. Производство на електроенергия от ВЕЦ
8. Предпазване на наводнения
9. Съхранение на вода
10. Корабоплаване и свързаните с него дейности
11. Собствено водоснабдяване за питейни цели

Изчислени са общите приходи за посочените водни услуги за периода 2008-2011 г., както следва:

Таблица 7.6.1.1.1. Приходи на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите за периода 2008-2011 г. в Дунавски район

Приходи, лв.	2008	2009	2010	2011
Домакинства	167 914 952	190 832 268	208 369 771	210 974 699
Индустрия	43 358 742	48 486 409	51 956 536	52 532 696
Селско стопанство	1 936 815	3 266 158	1 962 642	2 325 940
Услуги	26 737 796	25 142 315	27 043 335	27 671 370
Общо приходи	239 948 305	267 727 150	289 332 283	293 504 704

За изчисляване на коефициент на поносимост горе-изчислените приходи са съотнесени към „разполагаемите“ средства на четирите групи потребители, а именно доходите на домакинствата и БДС за индустрията, селското стопанство и услугите, като същите са представени в следващата таблица:

Таблица 7.6.1.1.2. Доходи и БДС за периода 2008-2011 г. в Дунавски район

Доходи/БДС, лв.	2008	2009	2010	2011
Домакинства	12 867 960 560	13 519 082 500	13 252 728 000	13 834 825 776
БДС - Индустрия	8 370 147 368	9 250 656 949	8 684 942 267	9 692 983 414
БДС - Селско стопанство	1 664 414 345	1 252 883 304	1 290 269 413	1 543 428 449
БДС - Услуги	23 404 652 348	24 319 182 375	26 289 519 387	27 708 201 290

Източник: НСИ

Коефициентът на поносимост е изчислен като общите приходи от водни услуги за периода 2008-2011 г. са отнесени към общите доходи/БДС за същия период.

Получените коефициенти при включване на приходи от всички водни услуги са:

- домакинства – 1,46%
- индустрия – 0,55%
- селско стопанство – 0,13%
- услуги – 0,10%

За да се изчислят очакваните приходи от четирите сектора за периода 2016-2021 г. тези коефициенти са отнесени към дохода на населението и БДС на индустрията, селското стопанство и услугите за същия период. За целта са използвани изготвените в рамките на Етап 1 от настоящата обществена поръчка:

- демографски прогнози за Дунавски район за периода до 2027 г.
- прогнози за развитието на доходите на населението на Дунавски район, отчитащи предвижданията на НОИ за темпа на развитие на средния осигурителен доход в страната през прогнозния период (до 2027 година),
- прогнози за динамиката на икономическото развитие на Дунавски район – селско стопанство, индустрия и услуги.

Прогнозните стойности са представени в следващата таблица:

Таблица 7.6.1.1.3. Прогнозни стойности на доходите на населението и БДС за секторите индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в Дунавски район

	Мерна единица	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Население	бр.	3 319 463	3 301 327	3 283 243	3 265 210	3 247 818	3 230 041
Доход на лице, лв.	лв.	5 696	5 875	6 160	6 457	6 762	7 163
Общо доходи на населението	хил. лв.	18 907 661	19 395 296	20 224 777	21 083 461	21 961 745	23 136 784
БДС - аграрен сектор	хил. лв.	1 826 000	1 894 000	1 964 000	2 037 000	2 113 000	2 191 000
БДС - индустрия	хил. лв.	10 239 000	10 844 000	11 450 000	12 055 000	12 660 000	13 265 000
БДС - услуги	хил. лв.	29 028 000	30 891 000	32 754 000	34 617 000	36 480 000	38 343 000

За да се изчисли максималният размер на средствата, които могат да бъдат заделени от всеки сектор за периода 2016-2021 г. в рамките на Дунавски район за басейново управление, коефициентите на поносимост са умножени:

- за домакинствата – по прогнозния доход на прогнозираното население на ниво ДР
- за индустрията – по прогнозната БДС на сектора на ниво ДР
- за селското стопанство - по прогнозната БДС на сектора на ниво ДР
- за услугите - по прогнозната БДС на сектора на ниво ДР.

Размерът на средствата, които могат да бъдат заделени при включване на всички приходи от водни услуги, е представен в следващите таблици по години и общо за периода 2016-2020 г.:

Таблица 7.6.1.1.4. Прогнозен размер на средствата, които могат да бъдат заделени от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в Дунавски район, лв.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Общо доходи на населението	275 119 308	282 214 727	294 284 235	306 778 671	319 558 305	336 655 911	1 814 611 156
БДС - аграрен сектор	2 364 045	2 452 082	2 542 708	2 637 218	2 735 612	2 836 595	15 568 260
БДС - индустрия	55 842 741	59 142 365	62 447 444	65 747 069	69 046 694	72 346 318	384 572 631
БДС - услуги	30 418 669	32 370 921	34 323 174	36 275 426	38 227 678	40 179 930	211 795 798
Общо	363 744 763	376 180 095	393 597 560	411 438 384	429 568 288	452 018 755	2 426 547 845

На база така направените изчисления може да се очаква, че за периода 2016-2021 г. за финансиране на мерки от ПоМ на ПУРБ от четирите анализирани сектора ще могат да бъдат отделени около 2,4 млрд. лв. При тези приходи четирите сектора ще могат да осигурят необходимото финансиране на разходите за ПоМ на ПУРБ.

Необходимо е да се отбележи, че годишното увеличение на средствата от четирите сектора се дължи на прогнозираното увеличение в доходите и БДС в Дунавски район. Оценката на възможния финансов ресурс може да се приеме за консервативна, тъй като не включва увеличение в размера на таксите и цените на ВиК услугите, които не могат да бъдат прогнозирани към настоящия момент.

7.6.1.2. Определяне на финансирането, осигурено по линия на публични средства и оперативни програми

В рамките на обществена поръчка с предмет „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“ е изчислено прогнозното финансиране, което може да бъде осигурено за програмата от мерки за ПУРБ 2016-2021 г. в ДРБУ по линия на публични средства и оперативни програми / в т.ч.: държавен бюджет и общински бюджети, публични фондове като ПУДООС, оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество/.

Финансирането по линия на публични средства и оперативни програми, вкл. държавен бюджет и общински бюджети, публични фондове като ПУДООС и оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество, е определено въз основа на резултатите от изпълнението на Дейност II.6. Разработване на алтернативни финансови планове от настоящата обществена поръчка. В резултат от изпълнението на тази дейност е изчислено прогнозното финансиране, което може да бъде осигурено за финансиране на програми от мерки за ПУРБ 2016-2021 г. общо за цялата страна при три сценария – реалистичен, песимистичен и оптимистичен. Съгласно реалистичния сценарий прогнозният финансов ресурс от публични средства и оперативните програми за реализация на мерките от ПУРБ за периода 2016-2021 г. е 4219,8 млн.лв. за цялата страна. Тези средствата са разпределени по райони за басейново управление чрез прилагането на следния алгоритъм:

1. Извършена е преценка относно приложимостта на съответния финансов източник към дадения район за басейново управление – напр. Програмата за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“ поради специфичния си териториален обхват е приложима само за Дунавския район. Програмата за трансгранично сътрудничество „Гърция-България“ е приложима за Източноевропейския и Западноевропейския райони. В резултат от направената преценка средствата по съответния източник се отнасят към района, за който са приложими.

2. За всеки финансов източник се изчислява средна стойност от средства на 1 жител за страната. Средствата за всеки район по дадения източник се получават като тази средна стойност се умножи по броя на населението на района за басейново управление. Например, държавният бюджет може да предостави за целия период 2016-2021 г. средства в размер на 607,8 млн. лв. или средно 83,88 лв./жител.

3. Средствата по ОПОС се разпределят на базата на агломерациите над 10 хил.екв. жители в обхвата на съответния район за басейново управление. Изчислен е среден размер на финансиране на 1 агломерация и средствата са разпределени в зависимост от броя на агломерациите, попадащи в съответния район.

В таблицата по-долу е представено разпределението на наличните средства от публични източници и оперативни програми по райони за басейново управление при прилагане на гореописания алгоритъм.

Таблица 7.6.1.2.1. Прогнозни средства за финансиране на програмите от мерки за ПУРБ, лв.

Източник на финансиране	Общо	ДР
Държавен бюджет	607 800 000	282 751 082
Общински бюджети	428 300 000	199 246 937
Оперативна програма околна среда 2014-2020 г.	2 189 000 000	427 157 895
Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.	700 000 000	325 642 904
Предприятие за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС)	200 900 000	93 459 513
Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“	48 400 000	48 400 000
Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“	5 300 000	2 465 582
Програма за транснационално сътрудничество „Дунав 2014-2020“	35 200 000	35 200 000
ВСИЧКО	4 219 800 000	1 414 323 913

Средствата от публични източници и оперативни програми за ДР за периода 2016-2021 г. са 1 414,3 млн. лв.

7.6.1.3. Обезпеченост на ПоМ на ПУРБ с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г.

Направените анализи показват, че:

- Разходите за ПоМ на ПУРБ са 1 796,1 млн. лв.:
- Възможните приходи са:
 - От домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги - 2 426,6 млн.лв. при отчитане на приходите от всички услуги и процент на поносимостта на плащане: съответно 1,46% за домакинствата, 0,55% за индустрията, 0,13 % за селското стопанство и 0,10% за услугите.
 - От публични източници и оперативни програми - 1 414,3 млн.лв.

При тези изходни параметри обезпечеността на разходите с възможни приходи в % е приблизително 200 % при отчитане на приходите от всички услуги и финансирането от публични източници и оперативни програми.

В обобщение могат да се направят следните изводи по отношение на финансовата обезпеченост на програмата от мерки без отчитане на приходите от водоснабдителен компонент:

- Общата стойност на мерките в ПУРБ на ДР е 1 796,1 млн. лв., от които 1 772,2 млн. лв. за основни мерки, което показва, че усилията на басейновата дирекция са почти изцяло насочени към изпълнение на мерки, съгласно изискванията към страната по Договора на присъединяване към ЕС.
- Остойностените мерки в ПоМ на ПУРБ – както основни, така и допълнителни, са финансово обезпечени.
- Около 63% от възможния финансов ресурс е с източник приходи от предоставени водни услуги на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите и 37% от публични средства и оперативни програми.
- Допълнителен финансов ресурс е възможно да бъде осигурен в резултат от повишаване на таксите за водовземане, водоползване и замърсяване на воден обект и цените на ВиК услугите като ефектът на такова увеличение към момента е трудно да бъде прогнозиран.
- Основната част от разходите за мерки в ПУРБ са насочени към изграждане на канализационни системи за агломерации с над 2000 е. ж.

Индикативния финансов план за покриване на разходите в ПоМ на ПУРБ е изготвен при следните допускания:

- Финансирането от населението и икономическите сектори се разпределя по години в процентно отношение съобразно разпределението на общите приходи показани в Таблица 5.
- Финансирането от ОПОС се разпределя равномерно по години за периода 2018-2021 г. като основание за това е индикативната програма по Оперативна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020 г. Конкретните средства за ДР са изчислени по описания начин. От общите средства на Приоритетна ос 1 за периода 2016-2017 г. са предвидени 500 млн. лв. за цялата страна за

така наречените зрели проекти, като съгласно оперативната програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, одобрена с решение на ЕК на 15 юни 2015 г., агломерация Плевен-Долна Митрополия ще получи финансиране по тази линия.

- Финансирането по останалите публични фондове и оперативни програми се разпределя равномерно по години за периода 2016-2021 г. Тъй като не разполагаме с информация за проектна готовност, допускаме, че част от проектите, които потенциално ще се финансират от ПРСР и останалите оперативни програми, имат изготвена проектна документация (т.е. финансирането им може да стартира още през 2016 г.)

Резултатите от изчисленията са представени в следващата таблица.

Таблица 7.6.1.3.1. Индикативен финансов план за прогнозното финансиране, лв.

	Общо за 2016-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Финансиране от населението и икономическите сектори	2 426 547 845	363 744 763	376 180 095	393 597 560	411 438 384	429 568 288	452 018 755
Финансиране от публични фондове и оперативни програми без ОПОС	987 166 018	164 527 670	164 527 670	164 527 670	164 527 670	164 527 670	164 527 670
ОПОС	427 157 895	42 453 217	42 453 217	85 562 865	85 562 865	85 562 865	85 562 865
Всичко	3 840 871 757	570 725 650	583 160 982	643 688 095	661 528 919	679 658 823	702 109 290

7.6.1.4. Възможни източници за финансиране на Програмата от мерки /ПоМ/ в ПУРБ

➤ Финансиране чрез приходи от цени на водни услуги предоставени на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите

Определянето на възможните средства, които могат да осигурят домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите за периода 2016-2021 г., необходими за финансирането на програмата от мерки в ДРБУ е извършено в рамките на обществена поръчка с предмет „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“.

Изчисленията показват, че за периода 2016-2021 г. от четирите анализирани сектора, ще могат да бъдат заделени около 564 млн. лв. за финансиране на мерки от

ПУРБ в ДРБУ при обща прогнозна стойност на Програмата от мерки в размер на 3 239 446 895 лв. В изчисленията не са включени приходите от водоснабдяване, поради факта, че ПоМ за периода 2016-2021 г. не включва мерки за водоснабдяване.

Таблица 7.6.1.4.1. Прогнозен размер на средствата, които могат да бъдат заделени от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в ДРБУ /лв, без приходи от водоснабдяване/

Сектор	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Население	62 441 169	64 051 548	66 790 847	69 626 589	72 527 059	76 407 537	411 844 749
Селско стопанство	838 164	869 377	901 508	935 016	969 901	1 005 704	5 519 670
Индустрия	16 356 348	17 322 809	18 290 867	19 257 328	20 223 788	21 190 249	112 641 389
Услуги	4 910 302	5 225 443	5 540 583	5 855 723	6 170 863	6 486 004	34 188 918
Общо	84 545 983	87 469 176	91 523 805	95 674 656	99 891 612	105 089 494	564 194 726

➤ Финансиране, осигурено по линия на публични средства и оперативни програми

Тук се отнасят следните източници на финансовите средства за изпълнение на мерките в ПУРБ:

- Държавен бюджет
- Общински бюджети
- Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС)
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. (ПРСР)
- Предприятие за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС)
- Програми за териториално сътрудничество

❖ Държавен бюджет:

Средствата от държавния бюджет за изпълнение на мерките в ПУРБ се групират както следва:

- *Целеви субсидии от републиканския бюджет за инвестиции на общините във водни проекти.* - В периода до 2010 г. целевата субсидия за екологични обекти бе насочена за финансирането на екологични обекти с национално значение (в

сферата на управлението на водите, отпадъците и т.н.), свързани с изпълнението на секторните политики в областта на околната среда. Във водния сектор със средства от тази субсидия се финансираха проекти за изграждане на водоснабдителни и канализационни системи и ПСОВ, като процентното съотношение между финансирането на различните дейности варираше всяка година в зависимост от редица субективни фактори. От 2010 г. тези субсидии започват да се администрат от ПУДООС. Съгласно публикувани разчети на ПУДООС за 2015 г. и 2016 г. се очаква по линия на държавния бюджет под формата на трансфери за водни проекти да бъдат заделени около 20 млн.лв. годишно, съществена част от които се очаква да бъдат насочени към дейности в ДРБУ;

- *Национално публично съфинансиране на проекти по линия на ЕС.* - Размерът на тези средства се определя от процента на съфинансиране по съответния фонд на ЕС (Структурни фондове и Кохезионен фонд), който финансира дадените проекти. При проектите от водния сектор това е Кохезионният фонд, при който процента на националното публично съфинансиране за периода 2007-2013 г. е 20% от допустимите разходи по проекта.

- *Ведомствени разходи на администрацията свързани с управлението на водите.* - Тези разходи включват разходите на следните институции, отговорни за изпълнението на Програмата от мерки:

- Министерството на околната среда и водите (МОСВ, в т.ч. ИАОС, РИОСВ, Басейновите дирекции).
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) – дейности свързани с управление на ВиК сектора.
- Други ведомства и организации в т.ч.:
 - Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР);
 - Министерството на здравеопазването и подчинените му Регионални здравни инспекции (РЗИ);
 - Министерство на земеделието и храните;
 - Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА);
 - Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” – МВР;
 - Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на р. Дунав” към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС);

❖ **Общински бюджети:**

По линия на своите бюджети, общините финансират редица дейности, попадащи в обхвата на Програмата от мерки в ПУРБ на ДРБУ. Те могат да бъдат обобщени както следва:

- Дейности, свързани с водоснабдяване и канализация.
- Дейности, свързани с компетенциите на общините в сферата на благоустройството и комуналните дейности - почистване на речни корита, поддържане корекции и на дерета и т.н.

❖ **Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“**

Средствата на Оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.” ще бъдат разпределени в следните приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1 „Води“;
- Приоритетна ос 2 „Отпадъци“;
- Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“;
- Приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“;
- Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“;
- Приоритетна ос 6 „Техническа помощ“

Приоритетните оси, които финансират дейности, попадащи под обхвата на целите на ПУРБ са съответно Приоритетна ос 1 и Приоритетна ос 4.

Приоритетна ос 1 включва следните специфични цели:

Специфична цел 1. Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси

Специфична цел 2. Подобряване оценката на състоянието на водите

Съгласно проекта на ОПОС 2014-2020 г., тази ос ще финансира дейности за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, Директива 98/83/ЕО, Директива 2013/51/ЕВРАТОМ и Директива 2000/60/ЕО. Ще се инвестира в:

- Изграждане на ВиК инфраструктура – средствата ще бъдат насочени към агломерации с над 10 000 е.ж.

- Доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите
- Оборудване на лаборатории на ИАОС и органите на ДЗК за целите на мониторинга
- Дейности, насочени към разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи във връзка с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ) и Рамковата Директива за морска стратегия (РДМС).

Приоритетна ос 4 включва следните специфични цели:

Специфична цел 1. Повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения

Специфична цел 2. Повишаване защитата на населението от свлачищни процеси

Съгласно проекта на ОПОС 2014-2020 г. тази приоритетна ос ще финансира дейности за изпълнение на ангажиментите на страната по изискванията на Директива 2007/60/ЕО. Ще се инвестират средства за:

- Създаване на Национална система за управление на водите в реално време
- Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т.ч. екосистемно базирани решения;
- Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения
- Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с втори Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021-2027 г.
- Мерки за превенция и управление на риска от свлачища
- Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти и информационни кампании, свързани с превенция и управление на риска от наводнения и свлачища.

Както е видно, дейностите, които ще се финансират по Приоритетна ос 1, попадат изцяло в обхвата на целите на ПУРБ. Същевременно Приоритетна ос 4 ще финансира различни дейности, част от които не отговарят на целите на Плановете за управление на речните басейни (Специфична цел 2 Повишаване защитата на населението от свлачищни

процеси). Към настоящия момент не е налична детайлна информация относно съотношението на финансираните дейности от Специфична цел 1 и Специфична цел 2 на Приоритетна ос 4. Но стъпвайки на броя на съответните мерки, които ще бъдат финансирани по съответните специфични цели на Приоритетна ос 4, може да се очаква, че около 60% от ресурса на програмата ще е насочен към дейности, свързани с повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения, а останалите средства ще са приоритетно насочени към повишаване защитата на населението от свлачищни процеси. При така заложените изходни допускания за програмен период 2014 – 2020 г. на ОПОС, средствата които е възможно да бъдат отделени за финансиране на дейности, попадащи в обхвата на целите на ПУРБ, се оценяват на около 2,432 млрд. лв.

❖ **Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.**

Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. в съответствие с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони има три цели:

1.Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработваща промишленост;

2.Опазване на екосистемите и устойчиво управление, използване на природните ресурси в земеделието, горското стопанство и хранителната промишленост, предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях;

3.Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

❖ **Предприятие за управление на дейностите по околната среда (ПУДООС)**

ПУДООС е юридическо лице, създадено по силата на чл.60 ал.1 от Закона за опазване на околната среда, и има статут на държавно предприятие по смисъла на чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Управлява се от управителен съвет, който се председателства от Министъра на околната среда и водите, а в състава му влизат заместник председател – представител на МОСВ, изпълнителният директор на ИАОС, представител на

Министерството на финансите, представител на НСОРБ, представител на бизнеса и изпълнителният директор на ПУДООС.

Основен предмет на дейност на ПУДООС е реализация на екологични проекти и дейности в изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда. За целта ПУДООС:

- Предоставя безвъзмездно финансиране за екологични проекти на общини
- Отпуска заеми за финансиране на екологични проекти на общини, физически и юридически лица (безлихвени или нисколихвени заеми)
- Предоставя субсидии за покриване на част или пълния размер на дължими лихви по банкови кредити, отпуснати за реализация на екологични проекти и обекти
- Финансират се:
 - Инвестиционни екологични проекти;
 - Неинвестиционни проекти и дейности за опазване и възстановяване на околната среда
 - Проекти на МОСВ за развитие и поддържане на Националната система за мониторинг и контрол на околната среда и водите.

ПУДООС финансира проекти, свързани с изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите, управлението на отпадъците, опазването на чистотата на атмосферния въздух, биоразнообразието и политиката за повишаване на общественото съзнание и култура, информационна и образователна дейност. От гл.т. на мерките, които се включват в ПУРБ, ПУДООС осигурява финансиране на тези мерки главно по линия на изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите.

Приходите на ПУДООС се формират от: постъпления от таксите, определени със специалните закони в областта на околната среда (Закона за опазване на околната среда, Закона за водите, Закона за управление на отпадъците, Закона за защитените територии и Закона за опазване чистотата на атмосферния въздух), целево предоставени средства от държавния бюджет за екологични програми, дарения, постъпления от лихви по депозити, глоби и имуществени санкции за административни нарушения по Закона за опазване на околната среда и всички специални закони в областта на околната среда.

❖ Програми за териториално сътрудничество:

Тук се включват следните програми:

✓ Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“

Програмната територия включва регионите от ниво 3 по NUTS, разположени на границата между двете партниращи държави:

- В България участват областите Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра и Добрич
- В Румъния: областите Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш и Констанца.

✓ Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“

Географският обхват на Програмата за транснационално сътрудничество „Балкани - Средиземно море 2014-2020“ включва цялата територия на пет държави: а) държави-членки на ЕС: България, Кипър и Гърция; б) държави кандидат-членки на ЕС: Албания и Македония.

Програмата има три приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1: „Предприемачество и иновации“ е посветена на дейности за изграждане на регионалния предприемачески потенциал, подобряване на конкурентоспособността, насърчаване и подпомагане създаването на нови малки и средни предприятия (МСП).
- Приоритетна ос 2: „Околна среда“ цели да се засилят интегрираните съвместни подходи за опазване и управление на богатото природно и културно наследство в региона като предпоставка и основа за устойчиво развитие и приобщаващ растеж. Също така ще се подпомага развитието на региона като туристическа дестинация, насърчавайки развитието на идентичност „Балкани - Средиземно море“. Ще се търси баланс между туризма, опазването на околната среда, ефективността на ресурсите и икономическото развитие.
- Приоритетна ос 3: „Техническа помощ“

7.6.2. Институционален анализ на Програмата от мерки

Отговорните институции за изпълнението на мерките, насочени към подобряване на екологичното състояние на повърхностните и подземните води в рамките на ПУРБ за периода 2016-2021 г. могат да се групират както следва:

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
1	Изграждане или модернизиране на пречиствателни станции за отпадъчни води.	Градски отпадъчни води	1.Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа за агломерации с над 2 000 е.ж. - 115 бр. агломерации; 2. Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл.ГПСОВ, определени за конкретните агломерации с над 2000 е ж. – 88 бр. агломерации;3.Изграждане на 3-то стъпало на ПСОВ за отстраняване на азот и фосфор –5 бр. агломерации; 4.Изграждане и доизграждане на канализационна мрежа и ПСЖВ на агломерациите под 2 000 е.ж. – 20 бр. агломерации и при необходимост в ДРБУ.	Общини и ВиК
2	Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието.	Дифузно замърсяване	1.Контрол на изпълнението на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; 2. Прилагане на Националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние от подпомаганите фермери и при изпълнение на проекти по ПРСР);3. Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите; 3. Спазване на изискванията за оползотворяване на утайките от пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води при употребата им в земеделието.	МЗХ, БД; земеделски стопани; общини

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
3	Намаляване на замърсяването с пестициди от земеделието.	Дифузно замърсяване	Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита:забрана за употреба на ПРЗ извън обхвата на разрешената употреба или в доза, която надвишава максималната разрешена доза на единица площ;забрана за внос, въвеждане, пускане на пазара, търговия, преупаковане и употребата на неразрешени или негодни продукти за растителна защита;забрана за употреба на ПРЗ от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени в Закона за водите, или други площи, определени със заповед на МОСВ.	БД, МОСВ, МЗХ
4	Възстановяване на замърсени зони (замърсяване по исторически причини, включително седименти, подземни води, почви).	Дифузно замърсяване	1. Разработване и изпълнение на програми за ограничаване на замърсяването от минали дейности; 2. Рекултивация на замърсени терени от минна дейност	Собственик или оператор на съоръжението
5	Подобряване на надлъжната непрекъснатост (напр. създаване на рибни проходи, разрушаване на стари бентове).	Хидроморфология	1. Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.); 2. Разработване на програма и премахване на нефункциониращите миграционни бариери; 3. Оценка на въздействието на всички миграционни бариери по речен басейн, включително оценка на състоянието на същите; 5. Въвеждане на условие в разрешителните за водовземане и/или ползване на ВТ на задължителен мониторинг от титуляра на разрешителните, за оценка осигуряването на непрекъснатост на реката и общо хидроморфологично въздействие ; 6. Изпълнение на собствен мониторинг по съгласувана от БД програма	Собственик или оператор на съоръжението; БД; МОСВ;

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
6	Подобряване на хидроморфологичните условия на водните тела (напр. възстановяване на реки, подобряване на крайбрежни райони, премахване на твърди насипи, възстановяване на връзката между реки и заливни равнини, подобряване на хидроморфологичното състояние на преходни и крайбрежни води и т.н.).	Хидроморфология	1. Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; 2. Възстановяване на естественото състояние на дъното на езера след преградни съоръжения; 3. Забрана за добив на инертни материали на по-малко от 50 м от бреговете на реките; 4. Оценка на ефекта от дейността на ВЕЦ върху екосистемите и екологичното състояние на водно тяло; 5. Премахване на корекции на реки	БД, МОСВ, РИОСВ; МЗХ; Общини; собственик; водоползвател и
7	Подобряване на режима на оттока и/или определяне на екологичен отток.	Контрол върху водовземането	1. Забрана за издаване на разрешителни за водовземане за ВЕЦ в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми и зоните определени за отдих и воден спорт; 2. Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води; 3. Изменение на разрешителните за водовземане с включване на условия към мястото и начина на водовземане	БД; МОСВ; Собственик или оператор на съоръжението
8	Ефективност на ползването на вода, технически мерки за напояване, промишленост, енергетика и домакинства.	Ефективно използване на водите	1. Намаляване на водовземането чрез намаляване загубите на вода в общественото водоснабдяване: прогнозиране на нуждите от вода за напояване; изграждане на нови водопроводи и елементи от водоснабдителната система за питейно-битово водоснабдяване; реконструкция на водопреносната система за обществено питейно-битово водоснабдяване; реконструиране и възстановяване на помпени станции и деривации по р. Дунав и другите реки в страната за напояване; възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура; 2.	МОСВ, Общини, ВиК; МЗХ, МОСВ; собственик или оператор

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
			Разработване и приемане на Наредба за определяне на нормите за водопотребление при предоставяне на водните услуги.	
9	Мерки от ценовата политика за прилагане на възстановяването на разходите за водни услуги от домакинствата.	Възстановяване на разходите за водни услуги	1. Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги в селското стопанство 96 %; 2. Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги в индустрията 53 %; 3. Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за домакинствата 54 %; 4. Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за производство на електроенергия чрез ВЕЦ 30 %; 5. Постигане на степен на възстановяване на разходите за водни услуги за други услуги 63 %	МОСВ
13	Мерки за опазване на питейната вода (напр. определяне на охранителни зони, буферни зони и т.н.)	Подобряване на управлението	1.Актуализация на законодателството, свързана с определяне на санитарно - охранителни зони (СОЗ); 2.Контрол на ограниченията и забраните в границите на СОЗ и зоните за защита на питейни води; 3.Определяне на СОЗ около съоръженията за ПБВ съгласно действащото законодателство; 4. Спазване на забрани и ограничения в СОЗ съгласно заповедта за определяне на зоната; 5.Забрана за издаване на нови разрешителни за МВЕЦ на водопровод за питейно-битово водоснабдяване след ПСПВ	МОСВ;БД

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
14	Научноизследователска дейност, подобряване на базата от знания за намаляване на несигурността.	Хидроморфология	1.Изпълнение на програма за мониторинг на есетрови риби в р.Дунав; 2. Проучване влиянието на дифузното замъряване от селско- и/или горско стопанство; 3. Проучване за ерозия на брегове и дъно; 4.Избор и прилагане на подходящ модел за количествена оценка на въздействието от идентифицирания натиск от дифузни източници; 5. Проучване разпространението на инвазивни биологични видове и тяхното въздействие върху екологичното състояние (потенциал) на водните тела и природозащитния статус на защитените зони по Натура 2000; 6. Събиране и картиране на информация за нерегламентирани сметища и зауствания в общините; 7. Разработване на система за пространствено организиране, поддържане и предоставяне на информацията за натиска от селскостопански източници (ГИС базирана информация); 8. Създаване на информационна система за препаратите за растителна защита - производство/ внос, състав, количество, място на прилагане, вид и внесено количество; 9. Събиране на актуална информация за местоположението и текущото състояние на складове за пестициди	БД; МОСВ; СМЗХ;МЗ
15	Мерки за поетапно прекратяване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни опасни вещества или за намаляване на емисиите, заустванията и загубите от приоритетни вещества.	Приоритетни вещества в повърхностни води	1.Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества - разработване на методи за анализ; инвентаризация на индустриални химикали; обезвреждане на забранени, негодни за употреба и с изтекъл срок на годност пестициди); 2. Контрол на количеството и качеството на производствените отпадъчни води, зауствани в канализационните системи на населените места	БД; МОСВ; ВиК; МЗХ;РиОСВ;ИАОС

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
16	Модернизиране или подобрения на пречиствателни станции за промишлени отпадъчни води (включително от земеделски стопанства).	КПКЗ	1.Преразглеждане на комплексно разрешително за земеделско стопанство/индустриален обект и промяна на емисионните ограничения за достигане/запазване на доброто състояние на водното тяло;2. Осигуряване на подходящо пречистване на производствени отпадъчни води - изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция, модернизация на ПСОВ и за подобряване на технологията на пречистване;3.Прилагане на разрешителен режим по реда на Закона за водите за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни тела, вкл.изграждане на свързаните с това съоръжения	БД; МОСВ;ИАОС; Собственик или оператор
17	Мерки за намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток.	Хидроморфология	Намаляване на ерозията на водосбора: Забрана за извеждане на голи сечи в райони отстоящи на по-малко от 500 м от водни обекти; Забрана за извеждането на сечи, независимо от целта им, които обезлесяват повече от 3 декара и се намират на по-малко от 500 метра от водни обекти".	МЗХ, МОСВ
19	Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от почивни дейности, включително любителски риболов.	Други превантивни мерки	1.Забрана за любителския риболов в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, когато количеството вода в тях е под минимално допустимия отток; 2.Забрана за стопанския и любителския риболов в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми с уреди, средства, принадлежности и приспособления, съгласно изискванията на ЗРА; 3.Забрана през периода 2016 - 2018 г. за извършване на любителски риболов, задържане на улов от речна (балканска) пъстърва в участъците на реките и водните обекти, съгласно изискванията на ЗРА	МЗХ, ИАРА

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
20	Мерки за недопускане или контрол на неблагоприятните въздействия от риболова и други видове експлоатация/отстраняване на животни и растения.	Други превантивни мерки	1.Забрана за стопанския риболов в българския участък на р. Дунав с всякакъв вид риболовни уреди и средства, съгласно изискванията на ЗРА; 2.Актуализация на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, съгласно действащата заповед, издадена на основание чл. 3, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗРА; 3. Провеждане на контрол върху нерегламентирания улов, в т.ч. използване на риболовни уреди, средства и принадлежности в зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, съгласно изискванията на ЗРА	ИАГ; ИАРА; БД
21	Мерки за недопускане или контрол на замърсяването от урбанизирани зони, транспорт и изградена инфраструктура.	Пряко отвеждане на замърсители в подземните води	1.Оборудване на съоръженията за инжектиране/ реинжектиране в подземни води със стационарно монтирани в съоръжението нивомерни устройства и водомерни устройства; "2. Закриване и рекултивация на депа за производствени отпадъци"; 3. Депониране на производствени отпадъци в съответствие с изискванията за третиране на отпадъци; 4. Програми за ликвидиране на стари промишлени замърсявания; 5. Подобряване експлоатация и стопанисване на хвостохранилища по отношение управлението на водите; 6. Депониране на битови отпадъци в съответствие с изискванията за третиране на отпадъци; 7.Изграждае на РСО	БД;МОСВ;РИО СВ;Общини;ИА ОС; Собственик или оператор
23	Мерки за естествено задържане на води.	Други значителни неблагоприятни и въздействия	1. Изграждане на съоръжения за естествено задържане на водата (заливни равнини и др.); 2.Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките; 3. Създаване на зелена инфраструктура, на зони за отдих и други услуги на хората чрез естествено или изкуствено водозадържане; 4. Създаване и възстановяване на влажни зони; 5. Възстановяване на меандри и ръкави	МОСВ; Общини; Области; Собственик или оператор

Код КТМ	КТМ	Тип на мярката, когато е определена като основна	Действия	Отговорни институции
24	Адаптиране към изменението на климата.	Други значителни неблагоприятни и въздействия	1.Разработване и изпълнение на План за управление на суши; 2.Изследване на възможността за изграждане на съоръжения за улавяне и използване на биогаз в пречиствателни станции за отпадъчни води; 3.Изграждане/реконструкция/модернизация на съоръжения за използване на биогаз в пречиствателни станции за отпадъчни води; 4. Подобряване стопанисването на горите във водосбора на повърхностните водни тела предназначени за ПБВ; 5. Създаване на референтна пиезометрична мрежа за проследяване на въздействието от климатичните изменения.	МОСВ; МЗХ; БД; ВиК; Общини; Собственик

Подробна информация относно прилагащите органи по отделни мерки и действията към тях е представена в Програмите от мерки към т. 7.2 от настоящия раздел.